

55. ARCHY

ročníku 1940. sbírka IV.

administrace (expedice): Stará Říše, Morava

KONKORDANCE
ke cti
SVATÉHO JOSEFA

KONKORDANCE KE CTI SV. JOSEFA

»Pro zásluhy ženicha tvé nejsvětější rodičky, prosíme, Pane, k pomoci shlédni, aby to, nač naše síly nestačí, na jeho přímluvu nám bylo dáno!«

Orace ze mše sv. o sv. Josefu.

Ó jak toužím k vám mluvit o velikosti tohoto požehnaného světce, ježž naše srdce miluje, že vyživil lásku našeho srdce a srdce naší lásky. Úpěnlivě volám k tomuto velikému světci, ježž Vykupitele tak často v spánek ukolébal, aby vám vyprosil vnitřní útěchy, již tolik potřebujete k vzrůstu vaší lásky k Vykupiteli a by vás v tisícerém požehnání hojností vnitřního pokoje zahrnul.

Sv. František Sal.

»Ustanovil jej pánem svého domu a správcem celého svého jmění.«

Všeobecné pravidlo lze poznat ve způsobu, jakým se dávají rozumným bytostem »zvláštní« milosti: Když Bůh někoho vyvolí k zvláštní milostné důstojnosti neb k vznešenému stavu, vše, čeho třeba tomuto, by úřad řádně zastával, všech nutných milostí mu udělí a to v tak hojné plnosti, že jejich

bohatství ho ozdobí, ctí okrášlí. V nejvyšší míře se jich dostalo sv. Josefu, jenž byl otcem podle zákona Ježíši Kristu, našemu Pánu, a pravým mužem té, která je světa královnou a paní andělů, kterého si věčný Otec vyvolil za živitele a strážce svých nejdražších pokladů, svého Syna a nevěsty, a který svůj úřad zastal co nejvěrněji.

Sv. Bernardin ze Sieny.

»Josef, muž Marie . . .«

Mt. 1.

Překrásně praví sv. Bernardin ze Sieny: »Bůh nespojil s touto požehnanou Pannou žádnou jinou sílu a ctnost než takovou, která jejím ctnostem byla co nejpodobnější.« Mlčí proto také evangelisté a přecházejí skoro všechno, co by mohlo býti řečeno k jeho slávě, o vynikajících přednostech a dokonalých ctnostech, avšak mně dostačí jedině, že jmenují ho »mužem Marie«. To jest: mezi všemi živoucími byl on nejpodobnější nejdokonalejšímu dílu, jež vyšlo z rukou Božích v říši stvořitelých bytostí. Muž Marie, to jest: nejbližší oné vznešené velikosti, která sahá až nad hvězdy, až do nebe se vznáší a z klínu věčného Otce jednorozeného Syna za vlastního přijímá. Muž Marie, to jest: *Jedno* srdce a *jedna* duše s tím srdcem a s tou duší, která nese srdce a duši Syna Božího. A je-li Maria červánkem, jenž předchází božské

Slunce, jest sv. Josef horizontem, jenž jejím sladkým jasem jest ozářen.

Sv. Leonard z Porto Maurizio.

Shledán byls hodným, ó blažený Josefe, bys přijal svatý chrám ze chrámu svatého; jedinou mezi ženami, jež povždy pannou jest.

Z řecké liturg. o sv. Josefu.

Dvě panenskosti jsou to, které se spojují, aby se ochránily po všechny věky. A zdá se mi, jako bych zahlédl dvě hvězdy, jen tím se spojující, že spájejí své paprsky. Vždyť tím jen způsobem je svázáno to manželství a to tím pevněji, jak praví sv. Augustin, že vzájemná přípověď jest nezrušitelná pro jejich svatost význačnou... Kdo však může vylíčiti lásku, jež byla duší onoho manželství! Neboť tvé plameny, ó svaté panenství, jsou o to žhavější, oč čistší jsou, víc pozemskosti vzdálené. Jen nebeská byla tu láska. Byl přece všechn její žár a všechna její snaha docela za jedno s vůlí: panenství ochránit.

Bossuet.

»Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou; neboť co se v ní počalo, z Ducha svatého jest.«

Mat. 1.

Ježto ji viděl teď očima, plnýma nebeského světla, zjevila se mu tak vysoce vznešená, jak vskutku jest. A když sv. Jan Křtitel, ač ještě skryt v životě matky své, poznal a vyznal vtěleného Syna Božího, skrytého v lůně Panny nejsvětější: s jakou úctou, pokorou a láskou uctíval jistě sv. Josef požehnané Děťátko, vždyť mu bylo zjeveno, že odpočívá v lůně Panny nad vše světější! Jak nad všechno byl bohatý ten svatý muž, jenž sebe viděl vyvolena, aby sloužil takovému Synu a tak veliké Matce!

Sv. Jan Avilský.

»Odešel pak i Josef z Galilee z města Nazareta do Judska, do města Davidova, jež sluje Betlem . . .«
I porodila syna svého prvorozeného . . .«

Luk. 2.

Není Ježíš sám nejsvětějším ovocem, jež vyrostlo na kmeně panenství? »Ano jistě,« praví sv. Fulgentius, »jest jeho plodem, jeho ozdobou, jeho cenou a jeho odměnou.« Je-li však poklad plodného panenství vlastní Marii, pak náleží také sv. Josefu! Maria je zaslíbila, Josef je ostříhal; a oba je nabídli věčnému Otci — jako poklad, který oba měli ve své moci. A měl-li tedy Josef tak veliký podíl na Mariině svatém panenství, jistě též na jeho ovoci! A proto jest Ježíš jaksí jeho synem — ne podle tělesné skutečnosti, nýbrž du-

chovým způsobem, mocí panenského svazku, který ho s Matkou spojoval. Sv. Augustin to řekl jedním slovem: »Pro jejich vnitřní manželské spojení bylo přiměřeno o nich mluvit jako o rodičích Kristových«. Ó tajemství čistoty! Ó šťastného otcovství! Ó paprsku věčného světla, které všude v tomto manželství září! *Bossuet.*

»Chval, Jerusaleme, Hospodina: poněvadž pro něj jsou silnější závory v branách tvých, On požehnal v tobě synům tvým.«

In sollemnitate s. Joseph.

Považ, v jakém poměru je sv. Josef k celé Církvi Kristově. Není on vyvoleným mužem nevyrovnatelné důstojnosti, skrze nějž a pod nímž Kristus byl uveden ve svět v řádu a cti? A když jest celá Církev svatá dlužnicí Boží Mateře, protože byla pokládána za hodnu, aby skrze ni Krista přijala, jsme jistě povinni po ní též sv. Josefu zcela zvláštní úctou a vděčností. Josef jest přece klíčem St. Zákona, v němž důstojnost patriarchů a proroků dožívá se zaslíbeného plodu. Jest jediný, kdo tělesně obdržel, co oněm božská milost slíbila. Proto byl právem zpodobněn patriarchou Josefem, zachovavším lidu hojnost obilí. Nicméně ční vysoko nad onoho, neboť nedal jen Egyptanům pozemského chleba života, nýbrž všem vyvoleným pln

oddanosti vyživil chléb s nebes, jenž sám daruje život nebeský.

Sv. Bernardin ze Sieny.

»Josef, muž Marie, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.« *Mat. 1.*

Jemu náleží vznešená přednost, být ctěnu jako hlava svaté rodiny, jež ani zcela božská ani zcela lidská — jedním členem ze svého vlastního středu jest osobně spojena s božstvím a zároveň tvoří pozemskou trojici. Uctívejme na kolenou tuto přesvatou »trojici«, jež se nám na zemi stala viditelnou: Ježíš, Maria a Josef! Hluboko si vtiskněte v své srdce zlatými písmeny tato tři jména. Ježíš, Maria a Josef! mějte je často na jazyku ve zbožné lásce; napište si je na místech nejčestnějších. Ježíš, Maria a Josef buďte prvá slova, jimž naučíte své děti! Ježíš, Maria a Josef, tato svatá jména opakujte častokrát každého dne, co živi budete! Ano, tato láskyplná jména buďtež posledními, jež při smrti vyřkněte!

Sv. Leonard.

»I přišli s chvatem a našli Marii a Josefa i dítě položené v jeslích.« *Luk. 2.*

Blah, kdo dovede rozmlouvati s Ježíšem, Marií a Josefem ve svaté samotě jesliček. Jen krátkou dobu meškají pastýři v Stáji betlemské a přece opouštějí ji tak zcela vzňati láskou k Bohu, že Boha již jen mohou chváliti a velebit: »A pastýřové vrátili se chválíce a velebíce Boha.« Následujme příkladu Josefa s Marií, kteří se v lásky plamelech Božímu Synu klanějí. Patřme s nimi, jak pravý Bůh se v tělo přioděl, jak poddán jest pozemským soužením; jak nekonečně moudrý stal se dítětem, nekonečně veliký tak maličkým, nejvyšší jak velice se ponížil, jak nejbohatší jest teď chudíčkým, nejmocnější tolik slaboučkým, krátce, jak božský Majestát se skryl v tvar mdlého děťátka, jak jest od světa opuštěn a zneuznán, a to, že trpí a dělá, by lidem mohl ukázati lásku svou.

Sv. Alfons z Liguori.

»A když se naplnily dnové očišťování jejího podle zákona Mojžíšova, donesli jej do Jeruzaléma, aby ho představili před Hospodinem.« *Luk. 2.*

A jako při onom obětování Páně podle slov Písma tři byli přítomni, stejně také žádá Pán při našem obětování tři věci podstatných. Při Jeho obětování stál Josef, ženich Matky Páně, za jejíhož syna Ježíš byl uznáván; přítomna byla panenská matka — a Jezulátko, právě obětované. Podobně budiž také

naše obětování provázeno mužnou vytrvalostí, tělesnou zdrženlivostí a pokornou myslí. Nechť vládne totiž našemu předsevzetí mužná vůle vytrvat, naší zdržlivosti panenská nevinnost, naší mysli však dětská prostota a pokora.

Sv. Bernard.

»I vešedše do domu, našli dítko s Marií, matkou jeho, a padše, klaněli se jemu.« *Mat. 2.*

Magové a pastýři přicházeli, aby se Ježíši Kristu klaněli. Simeon a Anna hlasně velebí jeho vznešenost: a přece nikdo by nemohl dáti lepšího svědectví o tajemství Ježíše Krista, než ten, komu byl svěřen v ochranu, který znal zázrak jeho zrození, kterého anděl poučil o Ježíšově vznešené důstojnosti a účelu jeho poslání. A přece tak veliká vznešenost (velebnost) Ježíše Krista, kterou zárná horlivost tolika svatých duší před Ním z celého srdce oslavuje, neotvírá úst jeho, aby odkryl božské tajemství, jemu též svěřené. Josef slyší mluvit o zázračném: naslouchá, obdivuje se a mlčí! Ale Bůh, který oslavil ony ctí zvučného velebení, oslavil neméně sv. Josefa v pokoře mlčení.

Bossuet.

»Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta, a buď tam, až povím tobě.« *Mat. 2.*

Vzpomeňme si na onoho velikého patriarchu, který byl jednou do Egypta prodán, a považme, že Josef nejen nabył jména, nýbrž že i vzrostl ve své čistotě, nevinnosti a milosti. Onen, prodaný ze zá-
visti od svých bratří a zavedený do Egypta, byl předobrazem Ježíše Krista; Josef, prchaje nená-
visti Herodově, přivedl Krista do Egypta. Onen, věren svému pánu, se zdráhal se svou paní hřešiti; tento ctil svou paní, matku svého pána, jako pan-
nu a zachovávaje čistotu sám ji věrně ostříhal. Onen byl nadán darem vykládání snů, tomuto bylo dáno býti spoluvědoucím a spoluvlastníkem nebes-
kého tajemství. *Sv. Bernard.*

»Jdi do země izraelské, neboť zemřeli ti, kteří hle-
dali bezživotí dítěte.« *Mat. 2.*

Rozvažuj v duchu, s jak soucitnou péčí choval Josef na cestách na svém klíně unavené Jezulát-
ko . . . Jak nevyslovitelnou blaženou radost mu jistě dal Kristus s ním sdíleti, kdyžtě ho jako otec držival v svých pažích a když s ním co nejdůvěr-
něji hovořil; když milost Kristova spolupůsobila, kdykoliv na Syna pohlédl, mu naslouchal, jej ob-
jímal! . . . Neboť k Němu byl tažen vší láskou, jež všechno nejvnitřnější přetváří — jako k svému nejsladšímu dítěti, které mu bylo Duchem Svatým v klínu panenské manželky stvořeno.

Sv. Bernardin ze Sieny.

»Byv napomenut ve snách, obrátil se do krajin galilejských.«
Mat. 2.

Anděl mu poručil, aby spěšně vstal, dal se na cestu a blahoslavenou Pannu s jejím nad vše nejmilejším dítkem do Egypta zavedl. A hle, ihned vstává, neprotiví se ni slovíčkem, neptá se: »Kam mám jít? Po které cestě se dát? Z čeho budeme živi a čím se opatříme? A kdo nás přijme?« Řekl mu anděl, že má jít do Egypta, ihned tam jde. Poroučí mu, aby se vrátil: i vrací se domů. Zůstává stále týmž, láskyplným, tichým a stálým v pokorné oddanosti do vůle Boží, která mu radí a již se nechá voditi. Neboť ježto byl »spravedlivcem«, měl svou vůli vždy sjednocenu a shodnu s vůlí Boží.

Sv. František Sal.

»Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe.«
Luk. 2.

Jestliže se vám nezjevilo ještě Josefovo otcovství, pohleďte na jeho slzy, na jeho zármutek a pochopte už, že je otcem. Z jeho bolesti to lehko poznáte. Maria praví v tomto případě: »Tvůj otec a já s bolestí hledali jsme tebe!« »Můj synu«, tak téměř praví Vykupiteli, »nazývám ho bez ostychu tvým otcem, aniž se dotýkám čistoty tvého zrození. Neboť pro jeho péči a starostlivý neklid mohu

to učiniti: je to přece jistě otcovské chování. »Já a tvůj otec«! Spojuji ho s sebou v společnosti utrpení«. — Vyvolil přece Bůh sám, pravý Otec Kristův, jenž ho zplodil od věčnosti, svatého Josefa, aby byl v čase jeho jednorozenému Synovi jak otec; a proto vložil do jeho srdce jistým způsobem paprsek či jiskru oné nekonečné lásky, s níž sám svého Syna objímá. To je dar, jenž srdce Josefovo proměňuje, jímž dává mu lásku otcovskou.

Bossuet.

»I odebral se s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán.«

Luk. 2.

»A byl jim poddán.« Kdo? Komu? Bůh lidem — Bůh, jemuž jsou poddáni andělé, jež panstva a moci poslouchají; byl poddán Marii; a nejen Marii, pro ni též Josefovi. Obdivuj se obojímu a vyber si, čemu bys se chtěl podívat více: buď nejdobrotivější snížení se Syna nebo vše přesahující čest rodičů. Údivné jest oboje, oboje jest zázrakem; že Bůh poslouchá člověka, pokora bez příkladu, že člověk Bohu jest nadřazen, vyvýšen, jemuž není rovno. Pannám, zpívajícím chvalozpěvy bude dopřána oslava zvláštního způsobu, že totiž budou provázeti Beránka, kamkoliv půjde. Jak potom musí býti veleben ten, jenž ho předchází?

Sv. Bernardin ze Sieny.

»Věrnost má i milosrdenství mé s ním bude a ve jménu mém se pozvedne roh síly jeho.«

Svátek sv. Josefa.

Světci, jenž zaživa tolik miloval, muselo i umírání býti láskou! Když už dokončil svůj úkol, na něj vložený: co ještě zbývalo, než říci věčnému Otci: »Otče, dokončil jsem dílo, které jsi mi uložil« — a potom Synu: »Mé dítě, jako tvůj nebeský Otec vložil tvé tělo do rukou mých, když jsi přišlo na tento svět, tak poručím já umíraje svého ducha do rukou tvých!« Mám na mysli smrt toho, jenž byl vyvolen, aby posloužil nejlaskavější službou, která Synu Božímu byla prokázána — a po Něm hned Boží nebeské nevěstě, pravé přirozené matce jeho Syna.

Sv. František Sal.

»Všemohoucí bude ti žehnati hojným požehnáním s nebe shora, hojným požehnáním hlubin odpočívajících dole . . .« *In sollemnitate s. Joseph.*

Smíme s všelikou důvěrou věriti, že Kristus důvěrnost, prokázání cti a vznešené postavení, jimiž Josefa poctil na zemi, zachovav se k němu jako k svému otci, v nebi vůbec nezrušil, nýbrž že je ještě více naplnil a doplnil. A proto nejsou nadarmo ona slova Páně: »Vejdí v radost Pána své-

ho!« Ačkoliv radost vchází do srdce člověkova, měl přece Pán důvod říci: »Vejdi v radost Pána svého«; tím bylo tajemně naznačeno, že ona radost nejen naplňuje jeho útroby, nýbrž že jej ob-
jímá se všech stran a zároveň že ho pohřbíží do ne-
konečné propasti. — Proto vzpomeň si pak na
nás, sv. Josefe, a svými přímluvami pomoz nám
u toho, který byl též synem tvým.

Sv. Bernardin ze Sieny.

»Spravedlivec pučeti bude jako lilije, kvěsti bude
před Pánem na věky:« *Os. 14.*

Nejvznešenější Matko, kdo může oči své zvednouti
k tvému majestátu a nevidět po tvé pravici též
toho, ježž Syn tvůj tolikráte k vůli tobě uctíval
jménem »otče«; a kterého s tebou spojil nebeským
svazkem čistého, panenského manželství! Maria,
Josefe, dvojice, jež nemá sobě rovné! Vy svaté lilie
neporovnatelné krásy, mezi nimiž miláček pase
a dává občerstvení všem, kteří ho milují! Vy li-
lije, na nichž slunce spravedlnosti a zář věčného
jasu tak jedinečným způsobem se osvěžily, že On
uprostřed vás nevyslovitelnou, blaženou láskou
svého srdce nám se odevzdal. *Sv. František Sal.*

»Jděte k Josefovi!«

Nepamatuji se, že bych byla od sv. Josefa něco žádala, aniž bych to brzy obdržela. Zdá se, že Bůh ostatním světcům svěřil moc pomáhati jen v jistých potřebách; naproti tomu však, hle, tento veleslavný svatý může pomoci v potřebách všech — jak zkušenost dokazuje. Tím dává nám Pán na srozuměnou, že jako On na tomto světě byl ho ve všech věcech poslušen, chce též na nebesích vyplniti všechna jeho přání. Protože vím z neustávající zkušenosti, jak cenné milosti na Bohu vyprosí těm, kteří se k němu obracejí, chtěla bych, by každý byl pln velké pobožnosti, s jakou se má vzývati. Vždyť vím, že ze všech duší, jež ho věrně ctí, není jedna jediná, která by denně v dokonalosti nečinila nových a čerstvých pokroků. Já už od mnoha let ho prosívám o jeho svátku za zvláštní jisté milosti a ještě nikdy nebyla jsem zklamána. Kdo nechce uvěřit mým slovům, nechť pro lásku Boží sám to zkusí, prosím ho; svou vlastní zkušeností dojde názoru, jak prospěšné jest tomuto slavnému patriarchovi se odporoučeti a sám se přidati k zástupu jeho zbožných ctitelů.

Sv. Terezie Avilská.

POJEDNÁNÍ O SVĚDOMÍ

ŘEHOLNÍKOVI Z ŘADU CISTERCIÁKŮ

P ř e d m l u v a

Žádáš ode mne, přemilý, službu, která jest nad mé síly a jež bude proti mně, totiž: o světle moudrosti a čistotě svědomí. Obraceje se na mne s touto dvojí žádostí, silně se klameš: Svádí tě tvoje úcta a láska ke mně a tak mi nevěříš.

Kdo jsem? A co mohu? Jsem hříšník, hříšník, jehož duše se poskvvrňuje nad míru, a můj duch nemá živosti. K tomu jsem zavalen mnohými starostmi; zahánějí daleko od mysli člověka símě každé nauky, nebo je udušují; také Mudrc praví: Slova moudrosti dlužno psáti v čas prázdně, a kdo se zmítá a lopotí, málo jí porozumí. Eceli 38, 25. Přece však ne-li proto, že jsi můj přítel, alespoň pro tvé ustavičné prosby přiložím ruku k dílu shodně s příkazem Páně (Luc XI, 8) a z nedostatku toho, co by ti bylo potřebno, poskytnu ti ten trošek, který mám po ruce. Pán ti dopřejž toho, čeho si tvoje srdce zasluhuje; neboť Bůh dává svému hlasu moci a on ve své dobrotě živí chudého, a svým dobrodiním vrchovatě tvé žádosti naplní.

KAPITOLA I.

Jak svědomí jest temné a neproniknutelné.

1. Svědomí člověkovu jest propast hluboká. Propast těžko lze vyčerpati; o nic více není možno vyprázdniti srdce lidské z jeho myšlenek. Vědomí člověkovu jest jako „to moře veliké, a prostranné rukama; tamť jsou plazové, Ps 103, 25., jichžto není počtu: živočichové malí i velcí“. Plazové: jak tento výraz jest správný! Plaz leze skrýváje se; plazí se sem tam tvoře křivolaké záhyby; takto ve svědomí člověkově jedovaté myšlenky pronikají a mizí, a člověk neví, ani odkud přicházejí, ani kam jdou. Byl dalek toho nevědět ten, jenž pravil: „Srdce člověkovu jest zlé a nevýzpytné, kdož pozná je?“ Jer 17, 9. Tato otázka nevyjadřuje v jeho ústech prostou nesnáz, nýbrž naprostou nemožnost; neboť nepodaří se nám nikdy poznati předmět, který jest nemožno skoumati. Slyšte, vskutku, velkého apoštola svatého Pavla, tohoto neporovnatelného zpytatele vlastního svědomí: „Mně pak to za nejmenší jest, abych od vás souzen byl, aneb od lidského soudu“. Tak zůstával svoboden od každého soudu lidského, neoddávaje se žádnému strachu vůči cizím. A přece dodává: „Avšak aniž sám sebe nesoudím“. I Cor IV, 3. Co však znamená, ó apoštole, toto svaté slovo, jež jsi jinde řekl: „Kdybychom sami sebe rozsuzovali, nebyli bychom zajisté souzeni“. 1. XI, 31. Chtěl bys po tomto slově nás přesvědčiti, že jsi se nesoudil?

Hle, jak se vysvětluje: „Moje svědomí, praví ještě, nic mi nevyčítá“. Šťastné svědomí, jež nevidí povstávali proti sobě žádného svědectví, a nebojí se ani soudu vlastního, ani soudu bližního! Vidíte, jakými vznešenými slovy prohlašuje svatý Pavel tuto pokojnost svého svědomí? Tato jistota (bezpečnost), ó nádobu vyvolená, skrývá v sobě léčku a jámu... Neuniknou přece dokonalé bdělosti tvého pohledu. Vskutku dodává: „Proto však přece nejsem ospravedlněn“, a dále: „Ten, kdo soudí, Pán jest“. I Cor IV, 4. Je tu třetí soud, soud Boží; ani nejčistší duše není schopna se ho dohadnouti, protože, jak učí Písmo, neví, zdali lásky nebo nenávisti hoden jest člověk, a všecko jest nejistota v budoucnosti, která mu jest uchována. Kaz. 9, 1. 2. Zachvácen a zmítán jsa bázni před tímto soudem,úpěl a volal: „Co činím nerozumím“. Rom 7, 15. Mohl jsem uniknouti soudu světa a soudu svého svědomí; ale je tu ještě soud Boha, a to právě mi brání rozuměti, co činím, protože nevím, zda to schválí. On mne zná lépe, než se mohu sám znáti; zpytuje ledví i srdce, vidí všechno, co jest skryto, proniká nejtajnější záhyby ducha a duše Hebr IV, 13; sám zná všechny věci a smysl všech věcí.

2. Avšak jestliže ty nerozumíš, co činíš, ty apoštol, neporovnatelný orgán Ducha Svatého, jak můžeš říci jinde: „Sláva naše tato jest, svědectví svědomí našeho“. II Cor 1, 12. To pochází odtud, že jisté věci jsou otevřeny jeho mysli, a jiné mu zůstávají zavřeny. Chápe ty, pro něž se povznáš nad vlastní svůj soud a nad soud lidí; ale jest donucován snížit se pod soud

Boha v těch věcech, jejichž srozumění mu uniká. Soud lidí a soud jeho svědomí ho nikterak neospravedlňují; bude ospravedlněn jenom soudem Božím, jenž není pochopitelný, protože uniká našemu poznání. Když však přece není, proč by podlehal dvěma prvním soudům, totiž když se shledáváme ospravedlnění pro přítomnost, je to v jistém způsobu jisté znamení věčného předurčení, v němž Bůh nás vidí předem připodobněnými k obrazu svého Syna; je to ještě známka budoucího oslavení, jímž budeme v něm, když on bude v nás, a až bude všechno ve všech. Také svatý Pavel píše jinde s tolikou bezpečností jako jasností: „Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život“, ani mnoho jiných věcí - a skoro všechny je tady vyjmenovává - „nebudou moci mne odloučiti od lásky Ježíše Krista“. Rom 8, 38, 39. Ale mezi tolika a tak důležitými věcmi opomenul jednu, vlastní vůli, která jest příčinou spásy nebo zatracení. A pozorujte, nikterak tento člověk, plný Boha, řekl, že jeho svědomí jest jeho slávou, jakoby je plně chápal a mu rozuměl, a sama sebe v něm viděl. Přece však tvrdil, že nikterak nechápe, co činí, přiznáváje takto, že sláva jeho byla daleko, a že tak jeho svědomí mu zůstávalo neznámo.

Síly nezbytné k jeho prozpytování mu tedy chyběly, a když, vyčerpav vlastní soud a soud bližního, myslel, že proniká svědomí až na dno, nesetkával se již s propastí, totiž se soudem Boha, a shledáváje jej nevyzpytatelným, byl nucen zvolati: „Soudy tvoje, o Pane, nejsou toliko propast, ale propast bez mezí“. Ps, 35,

7. Co si tedy počneme my nuzní a bídni, když ten, jenž pracoval hojněji než všichni, ten, jehož neměl co učit ani klíčník království, ani Jakub, ani Jan, Gal 2, 6. 9., ten, který byl vtržen až do třetího nebe, 2 Cor 12, 2, takto o sobě smýšlí a mluví? Abych předložil v jasných a přesných výrazech očím tak čistým jako tvé oči, všechno, co mám o svědomí, myslím, že ti je bude dobře ukázati pomocí čtyř rozdílností, jež, rozdělující tvou pozornost, poskytnou ti četbu příjemnější a snadnější k uchování v paměti.

KAPITOLA II.

O čtyřech druzích svědomí.

3. Jest svědomí dobré a klidné, svědomí dobré a nepokojné, svědomí zlé a pokojné, svědomí zlé a nepokojné.

Promluvme napřed o prvním:

To svědomí jest dobré, jež trestá hříchy minulé, chrání se, aby nespáchalo hříchy, jež by bylo třeba zase trestati a nesvoluje k hříchu, ač cítí, že jest k němu vábeno.

„Blahoslavený muž, jemuž Hospodin nepřičetl hříchu“, Ps 31, 2, praví Duch svatý! Nepraví: „který neučinil hříchu“; neboť jen jediný muž jest z něho vyňat a tento muž jest Syn Boží: „On hříchu neučinil, aniž jest nalezena lest v ústech jeho“ I Petr 2, 22. Co mi Hospodin nepřičte, jest jakoby nebylo. „Blahoslavení“, nikoliv ti, v nichž nebyla poznána žádná

nepravost, nýbrž „ti, jimžto odpuštěny jsou nepravosti: a jichžto přikryti jsou hříchové“. Ps 31, 1. Nepraví: „ti, kteří nemají žádné nepravosti“, ale „ti, jejichž nepravosti jsou přikryty“, nějak zastřeny očím Boha. Šťastná duše, jež cítíc vnadidlo hříchu, k němu nesvoluje! Vidí se poskvrněna nějakou myšlenkou, ale její moudrost ji od ní očistí; přemáhá bez ustání zákon hříchu. Je to bolestný zápas, ale nese hojně ovoce; ukládá práci, ale skýtlá korunu, a co unavuje zápasícího, stává se vavřinem vítězovým. V této srážce, nechať cokoliv cítíme, jen když nesvolíme, není již, podle apoštola, „žádného zatracení těm, kteříž jsou v Kristu Ježíši“. Rom 8, 1.

Nuže ten, kdo má vůli nehřešiti, uchovati se od každého pádu v své chůzi; kdo oplakává a trestá své minulé proviny; ten, v jehož srdci zlá myšlenka se zlomí o přítomnost Kristovu; ten, pravím, jakoby byl obtočen a sevřen trojím řetězem, má svědomí očištěné a bez poruchy. Přidám pak k tomu, že jest pokojné, když Duch vydává jeho duchu svědectví, že jest synem Božím; neboť tento Duch jest mírný a sladký pro všechny a nikoho neunavuje: pro své přátele jest láskou, plnou dobroty; vůči svým nepřátelům jest trpělivostí; ke všem jest ochotou a blahosklonností, pro ty pak, pro něž může, jest dobročinností. Takové svědomí jest cosi vzácného na zemi: ale čím jest vzácnější, tím milejší jest Bohu.

KAPITOLA III.

O svědomí dobrém a nepokojném.

4. Svědomí dobré ale nepokojné je to, do něhož nic neproniká měkce, jasně (zřetelně); vynakládá všechnu svou péči na to, aby zůstalo čisté od poskvrn světa, ale dělá to v hořkosti a ne v sladkosti. Cesta poněkud přímější a život poněkud přísnější zdají se mu tuze tvrdými; ve všech věcech nalézá jen trápení pro tělo. Přece však drží se uzdou bázně Boží; toť kotva, na níž jest upevněn ve všech bouřích, jež zmítají jeho srdcem. Podle slova prorokova „jest zkourmoučeno a nemá již síly, aby mluvilo“, Ps 76, 5.

Ale slyšel jsem, co pravil Pán o člověku, jehož svědomí jest v tomto stavu: „S ním budu v soužení“, zvolal. A proč? - „Vytrhnu jej a oslavím jej“. Ps 90, 15. Vyvedu ho z této hořkosti a oslavím ho v slastech; přijde čas, kdy bude konati s láskou, co předtím konal pod útlakem strachu.

Svědomí takové se obrací k Bohu těmito slovy Žalmistovými: „Pane, otrásl jsi zemí, a vzbouřil jsi ji: uzdraviž setření její, neboť se pohnula“. Ps 59, 4. Toto otřesení země, toť vyznání a lítost hříšníkova; toto zbouření, toť hořkost, kterou uchovává ve svém srdci: jen ten může podobným otřesům odpomoci, kterýž zná a může vyléčiti všechny naše neduhy. Viz však přece nové nářky této duše: „Ukázal jsi lidu svému tvrdé věci: napojil jsi nás vínem skroušení“, t. 5. a ne mlékem blahojímavosti (compunctio - unctio).

5. Pozorujme, že mléko se dává nápojem mnohým z těch, kdož žijí v řeholi, kdežto ostatním víno: tyto dary pocházejí oba od Boha. Ti řeholníci pijí mléko, jimž jsou bdění krátká, jídla příjemná, práce po jejich chuti, oděv měkký a teplý, a konečně málo trapné všechno to, co jest důležité v cvičeních života dokonalosti. Mléko se rádo pije; lehko se ztravuje, bez utrpení, bez hořkosti. Člověk, jenž se živí tímto mlékem, vyznačuje se tím, že si oškliví své hříchy, nemá žádného podílu na hříších bližního, následkem toho nepouští s očí hříšníka, ukazuje mu, seč jest, jeho neřesti, a napomíná ho, aniž ho uráží. To mohu říci o těch, které Bůh živí mlékem.

Ale víno jest nápoj drsný a méně příjemný. Pijí je ti, kdož vstoupivše na cestu života a po ní kráčejíce, vidí, jak jejich tělo i duše jsou vydány na pospas útrapám a protivenstvím, ale neochabují a tuze se chrání, aby necouvli před utrpením. Právě k nim se Spasitel laskavě obrací s tímto kázáním (predikace) a s touto předpovědí (predikací): „Vy pak jste, jenž jste se mnou v mých pokušeních setrvali“. Luc. 22, 28.

Z těchto dvojích lidí, kteří běží po cestě Božích přikázání, jeden nalézá na ní jen potěšení, druhý jen strasti; který z nich zdá se ti šťastnější? Zdá se, že první, a že druhý jest oživován více odvahou; oba však přece jsou spravedliví, zbožní, obdaření zvláštními dobrodiními božské přízně, jeden tak a druhý jinak; oba jsou Bohu příjemni, jak možno usouditi z tohoto slova Velepísně: „Přišel jsem do zahrady své... píti víno své a mléko své“. Cant 5, 1. Bůh uchová-

vá jednoho od pokušení, a druhého v tomto pokušení posiluje; první pocituje, jak jest Pán libý, druhý, jak jest mocný. Jest vsutku silný a mocný v boji; dopouští, aby jeho služebníku bylo v něm trpěti; ale nesmírnost jeho milosrdenství nenechá ho podlehnouti. „Pojďte, pravil prorok, kupujte bez stříbra víno a mléko“. Is 55, 1. A je to pravda, neboť každé svědomí úzkostlivé, jež se ulíká k Bohu, kupuje od něho mléka nebo vína, o němž jsme právě mluvili. Všimněte si, že v obou těchto textech víno jest jmenováno před mlékem, protože člověku, který ob stojí pro Boha ve větším soužení, dostane se větší odměny. To stačí, aby se rozeznalo svědomí dobré a pokojné od svědomí dobrého a nepokojného (rmutného).

KAPITOLA IV.

O svědomí zlém a pokojném.

6. Promluvme teď o svědomí zlém a při tom pokojném: nic není hroznějšího a také nic není nešťastnějšího než svědomí tohoto druhu. Takové se nebojí Boha a nemá úcty k člověku; když došlo k vrcholu zločinů, nemá již jiného citu než opovržení. Prov 18, 3.

Vizte, jak po stupních, krůček za krůčkem zlé svědomí vzdaluje se od Boha, předně nějakým sklouznutím obyčejného poklesku, potom pádem větším, a jak přichází do takové hloubky, že zůstává nad ním celá propast zející.

Když člověk až do té chvíle ctnostný spáchá první

těžký hřích, tento hřích se mu jeví tak nesnesitelným břemenem, že tento nešťastník myslí, že sestoupil za živa do pekla. Ale brzy postupem času tato tíha, místo aby byla nesnesitelnou, zdá se mu jenom těžkou; od břemena nesnesitelného k břemenu toliko těžkému není než málo citelný sklon. Krátce na to shledává, že tíha ta jest dosti lehká; bývá vyrušováno svědomí takto zatížené častými ranami, ale necítíc už bolesti, nedbá toho. Právě člověku, jenž se dostal do tohoto smutného stavu, vkládá Písmo svaté tuto řeč do úst: „Bili mne, ale nebolelo mne, tahali mne, a já nic necítil“. Prov. 23, 35. Není již pak třeba mnoho času, aby již nejen necítil této tíhy, ale aby si v ní obliboval; a tak shledává milým a sladkým, co před tím bylo hořké, a lahodným, co bylo plné odpornosti. Potom břemeno to se stává obyčejem, libuje si v něm na plno, chutná je dlouhými doušky, nemůže již pohár neřesti od úst odtrhnouti; tu návyk se mění v přirozenost; z chyby zprvu nemožné stávají se kleště zvyku, z nichž se vymknouti jest ještě nemožnější. A tak se sestupuje, nebo lépe řečeno padá od Jerusalema k Jerichu; takto dochází k odporu a k tvrdosti srdce. Tu pak hříšník zasmrádá; tu se podobá mrtvole, čtyři dni již v hrobě ležící; svědomí takové jest kamenem, jež hrob přikrývá a nepřipouští milosrdných paprsků božského světla. Jan 11, 38. Tu podle svatého Písma „od mrtvého jakoby nic nebyl, hyne chvála“. Sir 17, 26., leda že sám Bůh s onou slitovností, kterou často zasáhne, změnil srdce hříšníkovo kamenné v srdce cítící.

7. Takové jest to zlé svědomí; takové stupně, po nichž sestupuje, nebo spíše srázy, do nichž se vrhá a kotálí se stáčeji se samo na sebe.

Ale jak může býti pokojné? Ah! to proto, že blahobyť tohoto světa je zabavuje a mámí; protože „chválen bývá hříšník v žádostech duše své: a nešlechtný dobrořečen bývá“. Ps 10, 3. Protože i s přízní hříšníků a hrůzou plnou zamítnutí a bolesti duší, jež nechtějí hřešiti, stejně jest spokojen, neboť ze všech, kdož ho obklopují, není nikoho, jehož hlas by se proti němu pozdvihl, nikoho, kdo by se odvážil připomenouti mu jeho povinnost. A tak se splňuje tento božský výrok: „Štěstí (blahobyť) bláznů zahubí je“. Prov. 1, 32. Co více než cokoliv jiného zvyšuje strašnou velebnost Posledního Soudu, toť hřešiti, hřešiti s bezpečností, a honositi se neřestmi, jakoby to byly ctnosti. „Pane, volá spravedlivý, nesmiluj se nad žádným, kteří páší nepravost“. Ps 58, 6. Nepravost, s níž Bůh nemá slitování, jest nepravost člověka, který ospravedlňuje, co má Bůh v ošklivosti, kdo hájí, že hřích jest spravedlnost: protiví se Všemohoucímu a Všemohoucí protiví se jemu. Toť ona pýcha, o níž jest psáno: „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost“. Jak. 4, 6. Srozumějte dobře slovu protiví se. Protiviti se, toť činiti se rovným. Ten se chce učiniti rovným Bohu, kdo ničí, jak jen může, co zbudoval Bůh, tvrdě, že zlé jest dobré, že dobré jest zlé, že hořké jest sladké, že sladké jest hořké, že světlo není nic jiného leč temnoty, a že tma je světlo. „Běda, kteří říkáte zlému dobré a dobrému zlé: kladouce

tmu za světlo a světlo za tmu: pokládajíce hořké za sladké, a sladké za hořké“, praví doslovně Izaiáš, 5, 20. Tato pokojnost jest udržována bezuzdnou nevázaností, která jest matkou bezstarostnosti a nedbání velikých křížů a nebezpečí, macecha ctností, jed náboženství, hlodající červ svatosti.

KAPITOLA V.

O svědomí zlém a nepokojném.

8. Zlé svědomí a nepokojné je to, jež bývá lapeno, jako v samém úkonu svých hříchů. Ve chvíli, kdy se domnívá napájetí rozkošemi, padá v úzkostlivost, již jest naše přirozenost poddána, a cítí se stíženo hanbou a zmatkem, jak jest psáno: „V díle rukou svých lapen bývá hříšník“. Ps 9, 17. Na příklad: někdo, puzeň chťícem rozkoše spáchá cizoložství; ale v tomto zločinu zachvátí ho úzkostlivost, a tato úzkostlivost jest mnohem silnější než rozkoš, pro hanbu a úzkost, jež se zmocňují každého člověka, jenž žije a cítí, jak se sluší na člověka. Ačkoliv mnozí tímto rozrušením vracejí se k Bohu, mnohem více je takových, kteří zůstávají pohřbeni v hanbě hříchu. O prvních jest psáno: „Naplň tváře jejich zahanbením: a hledati budou jména tvého, Hospodine“. Ps 82, 17. O druhých pak pravil Jeremiáš prorok: „Hospodine, bil jsi je, a nebolelo jich: potřels je, a nechtěli přijímati kázně“. Jer 5, 3.

Takové jsou čtyři potoky svědomí, jež vyvěrají z pra-

mene vůle; spravedliví v nich nalézají čistotu, a bezbožní poskvrnění; a tak nabývá své platnosti slovo Apokalypsy 22, 11: „Kdo smrdí, smrdiž ještě, a kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě“.

A teď, jelikož myšlenky člověka, ať dobrého, ať zlého, zmítají se s otáčivostí bez odpočinutí, hodlám, seč budu moci, vyložití tobě jejich různé druhy a jejich rozvoj, abys takto mohl lépe pochopiti, v jaké vzdálenosti jsme od toho, jenž zůstává nepohnutelný v témže stavu, totiž od Našeho Pána Jezu Krista.

KAPITOLA VI.

O různých druzích myšlení.

9. Z našich myšlenek jedny jsou obtížné, druhé jsou affektuosní (příznivé), jsou pak myšlenky necudné (oplzlé, ožehavé, nestoudné), zahálčivé (lenivé, ničemné, daremné), všetečné, podezřívavé, zkoumavé.

Jsou myšlenky obtížné duši spravedlivého; chce se jim ubrániti a nemůže; ať tomu chce nebo nechce, oči jeho ducha vidí se zaplaveny ranou much Egyptských, a nejneproniknutelnější kouty jeho srdce bývají naplněny kvákáním žab. Jsou to někdy myšlenky hrozné vzhledem k víře, nebo hnusné vzhledem k božství; jsou to preludy tělesných představ, jež víří v jeho obraznosti a způsobují mu dojmy a pocity, jejichž vyznání, i ve svaté zpovědi, jest mu krajně odporné. Čím více tato duše spravedlivá usiluje o to, aby zabránila svým údům státi se zbraní pro hřích, tím více se cítí

hrubě otrásána a soužena tímto zlým duchem. Nesmířitelný ten vražedník, vida, že tato duše mu odnímá každý vliv vnější na jeho smysly, sjednocuje všechny své síly, aby naň útočil vnitřně. Ale člověk duchovní, jenž všechno posoudí, jest si vědom tohoto obmyslného manevru. Potlačuje všechno, co může zvládnouti, a snáší trpělivě, co nemůže potlačit; je-li s jedné strany trpělivý vůči štěkání tohoto psa, s druhé strany nebojí se, že bude od něho pokousán. Jeho štěkání jsou zlé navádění (nášepty); bylo by to kounutí, kdyby dosáhl přivolení; když se mu nepodaří vštípit, k čemu navádí, nezraní, nýbrž podá korunu; neboť je-li mu možno trápit, dává se cítiti, tato moc se zaslavuje před odepřením každého přivolení.

10. Jsou jiné myšlenky neméně unavující, na příklad když, majíce konati službu Martinu, jsou vyrušovány tisícem věcí a při mnoha osobách, když běží o to, aby byly opatřeny všem jejich hmotné potřeby, zatím co jsou zaměstnány službou Boží.

Myšlenky k libosti jsou ty, jejichž předmětem jest péče o tělo, na příklad potrava a oděv: jiné myšlenky jsou rovněž k libosti z příchylnosti člověka k jeho bližním podle těla.

Jsou necudné, když probouzejí a podněcují tělesnou rozkoš; tyto myšlenky jako bláto nejnečistější dlužno od sebe zaháněti jak jen možno daleko, od prvního okamžení, kdy se představí.

Jsou zahálčivé, když nevzbuzují ani rozkoše, ani libého dojmu; na příklad mysliti na koně, který běží, nebo na ptáka, jenž lítá: sídlí uprostřed mezi neřestí a

ctností, nesestupují až k první a nepovznášejí se k druhé.

Jsou zvědavé, když jejich předmětem jest odhalení tajemství bližního. Je to vada jistých svědomí, jež by potřebovaly velmi samy sebe zkoumati, jež však, zapomínajíce tuto povinnost, a neschopné udržeti se v pokoji, pobíhají a mluví, rozbírajíce vnitř i zevně špatnosti, nedostatky a zvláštnosti bližního.

Jsou podezřívavé, když bez jakéhokoliv jistého základu podezřívají u bližního nějaké zlo, a když z dvou různých mínění vyberou si výklad nejnepříznivější.

Konečně myšlenky jsou zkoumavé, když se duch zabývá věcmi království nebo krajů vzdálených, když se snaží zodpovídati otázky nebo posouditi důvody tohoto světa: „Uložil jsem v srdci mém, praví Šalamoun, hledati a zkoumati moudře všecko, což se děje pod sluncem. To zaneprázdnění velmi zlé dal Bůh synům lidským, aby se jím zaměstnávali“. Kaz. 1, 13.

11. Známo, že rozmanitost myšlenek nemá skoro konce. Jsou takové, jež nadýmají srdce; jiné je pozdvihují, nebo je rozrušují a kormoutí, rozptylují, matou, způsobují mu rozedmu, spoutávají je, poškrňují, stahují, nebo je porušují. Nadýmají je svou pýchou, pozdvihují je svou marnivostí, rozrušují je závistí, rozptylují zlostí, matou smutkem, způsobují rozedmu ctižádostí, spoutávají labužnictvím, poškrňují chlípností, stahují bázlivostí, porušují zlomyslností.

Duše vyloučivši všechno toto zlé, očišťuje se, cvičí-li se stále v myšlenkách svatých; neboť jest psáno: „Zvyk mysliti svatě tě ochrání“.

Jsou tedy také myšlenky dobré a svaté. Opravdu, jsme povinni mysliti na Boha, abychom okoušeli slasti v něm; mysliti na Umučení, jež náš Spasitel podstoupil za nás na potupném dřevě kříže, aby nás učinil ochotnými rádi trpěti i my pro něho protivenství a soužení; mysliti na hodinu své smrti, abychom se na ni připravili; mysliti na den soudu, protože musíme vydati počet ze svých skutků; mysliti na peklo, abychom byli proniknuti bázní před jeho mukami, neboť kdo se tam dostane, tomu není již pomoci; mysliti na ráj, abychom byli žádostivi korun, jichž se nám má jednoho dne dostat; mysliti na přikázání Páně a na svátosti spásy, abychom setrvali milostí Boží na cestě spravedlnosti. Tak se staň!

KAPITOLA VII.

Čtyři duchové mluví k srdcím lidí.

12. Tyto myšlenky jsou ustavičným rozhovorem čtyř rozdílných duchů se srdci lidí: ducha světa, ducha těla, ducha ďáblova a ducha Božího.

Duch světa má řeč marnosti; to on hovoří s naším srdcem, když miluje marnost, hledá svou radost a své slasti v marnosti.

Duch těla k nám promlouvá, když chceme se s tělem a se smysly mazliti, a když mu věnujeme nejlepší péči a vyhovujeme mu v jeho žádostech a rozkošnosti.

Duch ďáblův nám mluví, když se obíráme myšlenka-

mi hořkými, a když pronášíme ostrá, drsná slova, trdnomyslná k sobě samým, mrzutá a zlostná k jiným, nevděčná, závistivá, bez lásky, odpudivá.

Duch Boží k nám mluví, když rozjímáme a říkáme věci libé, vlídné k sobě i s jinými, ve vší tichosti a dobrotě, pečliví o to, abychom zachovali jednotu ducha v svazku pokoje. Ephes. 4, 3.

Ale tyto různé druhy svědomí, tyto myšlenky, jež se v nich jeví, a duchové, kteří tyto myšlenky vzbuzují, vše to, můj přemilý bratře, jest známo a tvé svědomí to rozlišuje mnohem lépe než v tomto spisu ukázáno. Jsem nevědomec a tys mne přinutil mluvit; uznal jsem, že bude lépe ukázati tuto nevědomost než tě zahanbiti. Pověděl-li jsem něco dobře, měj toho všechnu zásluhu, neboť pro tvou lásku Syn Boží mi dal to cítiti a to vyjádřiti; jsou-li jiné věci méně dobré, i toho si vinu přičti, protože jsem byl poslušen jen tvých rozkazů. Přece však odpust mi mou překotnost; neboť nic není nějakému dílu škodlivějšího, nic nečiní mysl spisovatelovu tak roztržitou a nepozornou jako spěch a ukvapenost; vskutku, abychom našli, co má býti řečeno a abychom to vyjádřili v chtěných výrazech, bylo by třeba příhodného místa, pokdy, ducha živého, bystrého a péra cvičného. Chovej tedy v skrytu tento list, nebo tuto knihu, chce-li se ti to tak nazvati, a v případě, že bys měl úmysl ukázati to jiným, zataj jmeno autorovo. Sám Náš Pán Ježíš Kristus, původce našeho spasení, jemuž budiž čest a sláva na věky, ví, jak mi záleží na spáse tvé duše, a v jaké uctivosti mám tvou osobnost; dejž se ti tento božský Spasitel

a korunuj tě milosrdenstvím a milostmi. Sbohem, a modli se za mne.

K tomuto traktátu mohl by se sv. Bernard dobře znáti, ačkoliv se zdá, že mu nenáleží. Na konci spisovatel vyslovuje přání, aby jeho jméno zůstalo utajeno: takové obezřelosti neměl sv. Bernard v obyčeji. (Poznámka Mabillonova).

V některých vydáních spisů sv. Bernarda bývají připojeny kousky, jež s tímto traktátem nesouvisejí. Jsou to výňatky z Vnitřního Domu. Protože v epilogu přítomného pojednání není zmínky o těchto přídavcích, zdálo se nám zbytečno rozšiřovati tyto stránky věcmi, jež možno jinde čísti. (Poznámka Benediktinů).

Z lat. P. J. P.

Křestanská totalita

Za našich dnů zřejmě se zase probudil cit pro »celek«. Ne nadarmo se užívá toho slova tak často. Prozrazuje vnímavost pro celek. Snad je tím řečeno příliš. Prozrazuje při nejmenším touhu, slepou aneb bezděky vypuknuvší aneb zoufalou touhu. Kdybychom řekli vnímavost, bojíme se, že bychom tím řekli příliš mnoho, protože vnímavost není nic slepého, nýbrž vztah, náklonnost, ba úvazek, který jest začátkem velikého dění, který jest začátkem po výtce, čímž se chce říci velmi mnoho.

Budme tedy skromní, slyšíme-li mluvit o »celku«; ale v něčem chceme býti opravdovými, totiž pohlížeti na tuto mimovolně živou mluvu opravdově. O to už pečuje také zkušenost. Kde se člověk »celkem« opravdu vážně zabývá, tam se nikdo nemůže vymaniti z mohutnosti takového pokusu o celost. Jest to, jako by celost měla na sobě cosi kouzelného. Kde jest uvedena v činnost, jest to jakoby přitažlivá síla, která všechno na sebe strhuje.

Pro »celek« nemusíme choditi někam daleko: jest v myšlenkách lidí a ovládá konání, pospolité konání lidí dneška. Kdyby se člověk chtěl

slepě vzdáti tomu, co se dnes vydává za »cellek«, bylo by to prosté a lehké. To ale nelze: právě nárok na celost potřebuje opravdu přezkoumání už proto, že oddání se »celku« jest odvážnou sázkou, v níž se nehraje o nic menšího nežli o to, co označujeme oním až k srdci pronikajícím slovem: »svěřiti se celku«, což znamená tolik jako »náležeti mu«, jako »býti v něm.« Kdo by neslyšel z těchto slov ony hluboké akkordy nálady při návratu domů, která přemáhá a ovládá lidi? Otázkou jest, zda tato nálada z návratu domů opravdu vede *domů* či zase na bludnou cestu.

Jest způsob pozorování, který odpovídá skutečností světa a který tedy má plné právo viděti a hodnotiti *rázovitost* věcí. V lidech se může tento způsob vidění výborně uplatniti a může v zápětí přivoditi řadu velkých výsledků, rozvinutí veškerého bohatství stvoření. Jak chudý by byl svět, kdyby už nebylo viděti rázovitosti v její odloučenosti a kráse, kdyby schopnost viděti ji byla zastřena a kdyby výhonky živého bytí zmizely za mřížovím obecných názvů! Západní člověk to má v krvi, že spočívá svým vidoucím a okouzleným okem na rázovitosti a že ve svém chtění usiluje právě o tuto rázovitost, třebaže Goethovo slovo o »největším štěstí člověka, jímž přece jest osobnost«, nutno u tohoto mistra i všeobecně bráti opatrně. Člověk jest

oprávněně pěstovati rázovitost bytí a rázovitost působení stvořených věcí, které jsou v jistém smyslu stvořeny jako samostatné věci. Ale není už pochyby o tom, že toto vidění a toto hodnocení má zapotřebí doplnění, nemá-li vésti k roztrhání a roztržštění světa, zvláště když nesmíme zapomenouti, že pohled na zvláštnost není už čistým pohledem ryze milujícího člověka, nýbrž pádem zakaleným pohledem lidí, kteří se opovážili považovati svou zvláštnost rouhavě za protiklad toho, »který jest ve všem«. Tohoto dědictví není člověk prost; všechna plodnost jest zvláštností, všechnen jásot nad rozmanitostí a pestrostí »života« nesmí nás oklamati, abychom neviděli, že v tomto vidění a hodnocení spoluúčinkuje krůpěi zděděného jedu, který převzat byv z rouhavého oddělení rozlézá se do všeho myšlení o zvláštnosti. Ba ani náboženství a zbožnost nejsou jisty před působením tohoto jedu, a právě v těchto oblastech bývá účinek obzvláště zhoubný a ničivý: osobně zdůrazněná a osobně požívačná »zbožnost« ukazuje se v hrozné nahotě iako zrotořenina spojení s tím, »který jest vše ve všem«.

Zvláštnost ztratila dnes své místo v zorném poli člověka: o tom už není pochyby; ba možno na své kůži zakusiti, že se lidé s urputnou zuřivostí, s celou jedovatostí nenávisti odvracejí od »bůžků« minulosti, aby se v tomto postoji s dě-

sivou důvěřivostí přiklonili k tomu novému, spasnému: k »celku«. Ale komu by zase nebylo zřejmo, že v nechuti a nevražení, v odporu a zášti nelze nalézt pravdy, že zakalený pohled, který se odvrací od »bůžků«, nalézá zase jen bůžky, a nikoliv živou pravdu, Boha? Jsou však lidé, kteří stále ještě považují za největší moudrost kolísání mezi extrémy a s přemrštěností se považují za dosti silné, aby to nové zdůraznění »celku« popoháněli jako nezbytné vyrovnaní, aniž na to myslí, že to nové vidění jest zatíženo toužou přemírou jednostrannosti. Což není nad těmito vzájemně se podmiňujícími a šířajícími protiklady něco většího, nějaký silný ostrov pokoje v tomto přílivu a odlivu, dobře založená pevnina uprostřed »záchvatů«?

Nepotřebuje zajisté žádného zvláštního dovození, že se touto poptávkou po jednotě, která jest nad vzájemně se šířajícími protiklady, nenalézá ještě řešení, které jest odpovědí na lidské potřeby. Jestliže se skutečně ukojí potřeby jednoty a celosti, pak jest toto ukojení darem opravdového a ryzího vztahu, jež třeba vděčně přijmouti. Především potřebami stojí pravda: především funkcemi a akcemi stojí bytí! Veritas Domini manet in aeternum. Skutečnost Boží trvá na věky; bytí vyžaduje od člověka přiměřeného postoje; s »čistým srdcem« musí člověk hledat, má-li se stát účastným pravdy,

která jest jedna a obsáhla.

Aktuálnost »celku« jest jen poukazem, ničím více. Nabízejí se nám všelijaké »celosti«, které si osobují nárok, že jsou skutečným celkem. Mají velmi zapotřebí přezkoumání, aby se nějaký díl nevydával ukvapeně za celek a nezaujal místo, jež mu nenáleží. Jest to dobré a třeba to vítati, že se ten poukaz na »celek« děje; tím jest uvolněna jeho síla, která bvť i sebe více mohla blouditi a bloudila, ve svém jádře jakožto daná věc usiluje k pravdě, síla, která jest s to připraviti v lidech ústroj (k přijetí) Zjevení Božího. Výbojné síly nějaké doby tají v sobě obsah, jež třeba hodnotiti zcela pozitivně.

Nám v těchto dobách přelomu směrem k celosti svítá obšťastňující a osvobozující poznání, jak velice bytí a život křesťanův jest celostí ve spojení s trojjediným Bohem, který sám jest obsáhlou celostí. Není pochyby, že doba individualistického zvláštnění (lišení) nebyla pravá totalitě křesťanova bytí. Ze zúženosti tohoto náboženského soukromí zdvihá se pod průvanem doby, jež se kloní k celosti, poznání k ř e s ť a n s k é celosti.

Mluvíme o *stavu posvěcující milosti*. To, co má vyjádřiti slovo »stav«, třeba rozuměti, pckud tu rozumění vůbec jest možné, toliko o události včlenění člověka v trojjediného Boha u víře. Bytí člověka, jak si je uvědomu-

jeme ze společenství, jehož údy jsme, stojí na kolísající půdě: vždy znovu vyvstává ta zoufalá situace. Ať už se člověkova bytí dotkne konečnost a pomíjejícnost, chudoba anebo vina, vždy jest toto zakusení mezí a konečnosti otřesením člověkova bytí. Pomíjejícnost jest též údělem všeho, co jest »lidské«, a toto prožití smrti jest ve své šíři a nezniknutelnosti první a základní pravdou, která s přísnými rysy vyjde člověku vstříc. Oč se člověk pokusí, aby prchavému okamžiku dodal trvání, musí už pro ten kolísavý stav státi se nápojem, který činí hořečku jen ještě palčivější; vznikají pokusy o útěk před sebou samým, pokusy o náhražky; zkouší se všechno možné, aby se uniklo vidění konce. Jeden pokus o náhražku budiž výslovně jmenován: ztracení se v pospolitosti. Jest to jako by lidé křečovitě se drželi za ruce, aby unikli vidění konce. Nijak nepadá na váhu při tomto pokusu o náhražku, dělá-li se snad dokonce »nábožensky«. Což není náboženské společenství, které chce býti především společenstvím věřících, takovým pokusem o útěk, kterým se vztyčuje zřetelné výstražné znamení před společenstvím podle výběru a kterým se poukazuje na přímo dané společenství se vztahem k Bohu? Jest to svůdně nastrojený pokus o náhražku, který se dělá právě ve jménu náboženského společenství: »dělají se vyřezávané

obrazy, jimž se máme klaněti«. Nesmíme totiž zapomenouti, že náboženské naplnění »nevystupuje ze země«, nýbrž že sestoupilo s nebe; že při všem vztahu, který jest mezi přírodou a milostí, království nebeské vychází od Boha a že Bůh to jest, který dává člověku nové bytí, které jest východiskem všeho náboženského života. Povýšení bytí člověkova, povýšení do stavu milosti, mysterium »odumření člověku a vzkříšení v Kristu«, tedy událost křtu, prožití skutečnosti křtu jakožto znovuzrození, tedy to, co znamená stav posvěcující milosti, to jesti první a věru nezbytnou zkušeností celosti u křesťana, která proudí celou zbožností křesťanovou jako míza celým stromem a která se také stále udržuje živým působením milosti trojjediného Boha na duši věřícího křesťana.

Palladiem víry v Krista jest to, že se jí člověk povyšuje do reálného bytostného vztahu k trojjedinému Bohu, že jednotlivá duše opravdu vchází ve spojení s tím, který jest všechno ve všem a že se stává účastnou na životě trojjediného Boha. Náš náboženský život se stane prázdným a ztrnulým, jestliže spolu nežijeme živou celostí víry v Trojici. Vždyť to zakoušíme, jak se s bezobsažným slovem »bůh« provozuje to nejneuvěřitelnější penězokazectví.

To nazýváme ze zjevení Božího poznatelným a ve křtu uskutečněným naplněním vší naděje

na celost, že člověk jest účasten života Božího, že smí s trojjediným Bohem spolužít život Boží podle míry milosti. To jest nejradikálnějším překonáním všeho zvláštnění, že co jest zvláštního se povyšuje k účasti na celku, že býti dítětem Božím, přesněji dítětem Otce, býti bratrem Syna a býti v společenství lásky Ducha Svatého jest dokonáním vší celosti. Z ní vycházejí nálézá věřící člověk svět a vesmír zase jako celek v pravdě a lásce.

Nadto jest dána dokonalá celost v ideji a skutečnosti Bohočlověka. V lidské přirozenosti vešel Logos, Syn Boží, v němž všechno bylo stvořeno, co bylo stvořeno, ve skutečný a hluboce důvěrný vztah k lidstvu a v lidstvu k celému stvoření, ježto v člověku »jistým způsobem vše jest co do podoby«. Skutečné spojení, skrze něž vše jest objektivně vykoupěno, skrze něž ale také všechno se stává účastným nového kosmu, Nového Stvoření, jehož hlavou jest Kristus. Pohled na říši Krista Krále v její celosti má okouzlující mohutnost a »Krásu«: Jemu jest dána veliká moc na nebi i na zemi; »on jest Hlava, my pak údové těla jeho«. On jest Král; jeho království není z tohoto světa, ale jest v něm a proniká jím jakožto Nové Stvoření.

Zbožnost, jež tíhne ke Kristu: Skrze Něj, s Ním, v Ném, realizováno v modlitbě, svátostech, skutcích milosrdenství a vyznání; býti Jím pronik-

nut, toť celé a dokonalé spojení s Otcem podle slova Apoštolova: »Vy náležíte Kristu a Kristus Bohu.« (1. Kor. 3, 23.)

Z této celosti svého bytí v Kristu může a má křesťan vycházeti, aby dal svému životu v Kristu jednoznačný směr: dorůstí v plnou podobu Kristovu. Všechna morálka a všechna askese, všechno modlení a všechny skutky mají míru své celosti na rozvoji člověka Kristova, na (jeho) oddanosti Království Božímu, které chce vybudovati skrze údy svého těla. Kolik těsnosti a stísněnosti musí člověk se sebe setrástí ve skutečnosti Království Kristova, kolik věřící důvěry a naplněného bytí musí vstáti z mrtvých v jednom každém, kdo toto království žije a se modlí!

Celostí jest skutečnost Církve jakožto Těla Kristova! Do její míry, díváme-li se na celek, spadají vnější prvky práva a organisace. Každému jest jasno, že každý úd jest povolán i schopen vydati svědectví; každý úd, který jest posvěcen účastí na Vtělení Syna a přebýváním Duha Svatého, má plnou hodnotu a dospělost, aby vydal svědectví. Tím se sice nestává bezpodstatným ono leckdy až chraptivé volání po vzoru a ukazateli, ale uvádí se na pravou míru, životní síla Těla Páně zjevuje se v jeho údech. Celostí jest náplň člověka Kristova v plném rozvití lásky, která jest konkrétním účastenstvím

na lásce trojjediného Boha. Láska otcovská a láska mateřská jakožto uskutečnění lásky jsou obsahem křesťanského života. Nutno, abychom nahlédli a prožili, že otcovství a mateřství vyššího druhu (A. Kolping) jest skutečně tím, co říkají slova: znovuzrození člověka z Boha v účastenství na jeho lásce. Křesťan může a má sáhnouti po tomto nejvyšším; otcovskost a mateřskost jsou uskutečněním onoho otcovství, jež jest shůry,« v lidech a v dané veličině lidského života. Jest hříchem na celosti křesťanově, jestliže se plně rozvinutí váže na určité úkoly; na příklad jestliže naturalismus si hledí toliko tělesné náplně anebo spiritualismus toliko lásky duchové: celostí jest pneumatické účastenství na lásce Boží a ta může zde plně býti ve všech formách!

Jest nutno mluvit dnes se zvláštním důrazem o mravním rázu celostních vztahů člověka k veškerenstvu stvoření. Zdá se totiž, jako by lidé dnešní doby chtěli učiniti pokus a přenechat se domněle spasnému celku pouze jako údové, kteří do něho mají býti včlenění. O údu mluvíme především v přírodním smyslu nesvobody. To platí o každém úvazku, který jest »mezi lidmi«; list na stromě jest nutně údově spojen se stromem. Zvíře není ničím jiným než článkem v řetěze. Ale člověk není pouhým článkem v řetěze generací; jest pro sebe. Jest osobou; vlastní

sám sebe. Proto jest jeho vázanost na celek stvoření, na celek pospolitosti rázu mravního. To neznamená, že by se člověk s odvoláním na to, že jest osobou, směl vymknouti ze soužití jako úd; právě naopak: mravní ráz úvazku váže ho silněji nežli pouhá přírodní přináležitost.

Člověk má děsivě veliký úkol milovati celost stvoření a tuto celost oddati Bohu. To jest vše objímající a tedy katolický úkol. Bůh stvořil člověka jako osobu, aby jako osoba k němu se domů vrátil a v tomto návratu přinesl s sebou celé stvoření, které se člověku nevzdává jinak nežli je-li milováno, byť i láskou ukřižovanou; aby je jako obětník přinesl »v jednom prostředníku Kristovi«. To jest ten nekonečný jasot celosti.

Z němč. Fr. Pastor

Hans Eduard Hengstenberg:

O POKRMU A NÁPOJI

Mé tělo jest opravdu pokrm a krev má jest opravdu nápoj! — Komu by při těchto slovech Páně nevysvitla jasně důstojnost jídla a pití! Byl by mohl Kristus pronést tato slova, kdyby lidské přijímání potravy nebylo předem posvěceno pro mysterium, předem posvěceno ze základu Stvoření? Jako Vtělení Slova předpokládá důstojnost člověka jakožto *obrazu Božího*, totiž stvoření, které »jest dobré«, tak se »opravdový pokrm« a »opravdový nápoj« váže na lidskou činnost, která jest přiměřená obrazu Božímu v člověku a celé jeho bytné postavě. Jídlo a pití znamenají výkon, který provádí celá osobnost a jsou také jejím vyjádřením.

Dění, které něco vyjadřuje, nemůže nikdy býti vypočteno z účelově racionálních důvodů. Vyjádření či výraz chce vždy něco, co jest »mimo a nad« nějakou nižší vrstvou jsoucna, která svým účastenstvím na vrstvě vyšší zároveň naplňuje svůj smysl a současně zprostředkuje tomu vyššímu způsob jeho působení. Tak na příklad tón hlasu vystoupil do výše skrze život duchového obsahu a smyslu, který v sobě chová (v protikladu k zvířecímu »zvuku«, který projevuje, avšak nevyja-

druje), a zároveň přec vymezuje způsob, jímž náš duch jest s to se vyjadřovati. Z účelově racionálních důvodů nelze nikdy poznati nezbytnost, proč by k zvuku musil přistoupiti duch. Fyzikální kausalita jest stejným způsobem splněna, jestliže vedle sebe seřadíme zvuky s nějakým smyslem anebo beze smyslu.

Z podstaty lidstva nijak nevyplývá, že by v něm Slovo bylo se musilo státi tělem. A ani z podstaty Věčného Slova nikterak nenásleduje jeho vtělení se v člověka. Zde jest božské »plus«, něco, co jest »mimo a nad« všelikými nezbytnostmi tvora, které by mohly vyplývati ze zákonitosti lidského plození a rozmnožování. — Izde můžeme mluvit o vyjádření v docela pravém smyslu: o vyjádření Slova v člověčenství Kristově, pokud toto vyjádření zjevuje ve světě spojení a vztah Syna k Otci.

Z podstaty oživené (organisované) hmoty nikterak nevyplývá, že by člověk musil *jísti*. Mohl by také s hlediska čistě biologického žráti a chlastati. Jen abychom zde dosti hluboce poznali ten podstatný rozdíl! Jídlo a pití jsou něčím více nežli pouhým »nezbytným děním« (nezbytným ve vnějším smyslu), které by stálo pod diktátem biologické potřeby nějaké opory a nějakého působení zvenčí. Jídlo a pití mají ještě hlubší smysl nežli ten, aby »držely tělo a duši pohromadě«.

Mají sice také tento vitální význam, ale jsou

zároveň více než to: jsou totiž vyjádřením jistého duchového dění a jisté duchové skutečnosti, které se v ději přijímání potravy »stávají tělem«.

Jídlo a pití znamenají přijímání nižších (anorganicko-organických) oblastí jsoucna jednotlivým duchem, aby tomuto duchu sloužily a daly mu vstoupiti do mocností života. Epifanie ducha! Jídlo a pití jsou přirozeným předběžným poukazem na hypostatické sjednocení v Kristu. Jako v tomto sjednocení Logos bere na sebe lidskou přirozenost — která se jako pokrm nabízí za oběť a jejíž potravou byla poslušnost vůči Otci až k smrti Kříže —, aby se v ní představil světu, který potřebuje spasení, a stal se v ní tělem, tak náš individuální duch neustále přijímá hmotu, aby v ní své začlenění do světa učinil právoplatným a účinným. Náleží k podstatnému způsobu našeho (lidského) ducha, že stále znovu a znovu »přijímá« nové látky, že je povznáší a naopak zase do nich sestupuje, aby svět posvěcoval.

Ale jako se hypostatické sjednocení událo za spolupůsobení Ducha Svatého, tak se u nás toto ustavičné přijímání hmoty děje za účasti třetího principu; totiž lidské osobnosti. Osobnost není součtem, není pouhou složeninou (*con-positio*) těla »plus« ducha, jak tomu chce ryzí či extrémní aristotelské pojetí, nýbrž jest více, jest od začátku při tom stále jakožto celek. Celek (jednota) však není nikdy pouhým součtem (*Composition*-složeni-

nou) částí, nýbrž od počátku existence té synthesy stejně skutečným a stejnou měrou působivým principem! Osobnost jest »psychofysicky indiferentní« (Scheler), stojí nad tělem a duchem, respektive jest stejně v těle jako v duchu; nevyjadřuje se v těle méně nežli v duchu, jest stejně zúčastněna v jednom jako v druhém — jako naopak zase tělo i duch jsou stejnou měrou zúčastněni na této neopakující se osobnosti (individualitě).

Za neopakující se »jedinost« osobnosti jest oprávněným a zodpovědným nikoliv pouze individuální duch, a to ani ve smyslu extrémního pojetí platonského, podle něhož tělo bylo k duchu připojeno jen jako vnější nástroj a podle něhož by bylo už samo o sobě tím, čím jest — ani v extrémním smyslu aristotelském, jako by totiž nepopíratelnou — rozumějte: my ji nijak nepopíráme! — utvářející silou ducha nad tělem bylo už o postavě, které říkáme člověk, všechno řečeno. Obě pojetí se shodují v tom, že vymezují kvalitativní rázovitost neopakujícího se člověka jakožto této osobnosti příliš výlučně pouze z ducha a že člověka »komponují« (s-kládají) z těla a ducha, třeba se lišili v tom, že platonikové pojmají to spojení volněji, aristotelikové pevněji a podstatněji (aristotelikové zajisté zdůrazňují, že podstatnými jsou pro člověka také hmota a tělo, nechávají však tuto podstatnost přece spíše toliko singularisovati — a to není totéž jako individualisovati!). O re-

lativní oprávněnost obou těch pojetí ze zde nechceme příti. (Nechceme také nikterak tvrditi, že by všichni zastánci jmenovaných směrů byli vždy zastávali svůj náhled svrchu vysloveným jednostranným způsobem. Především nalézáme už u svatého Bonaventury názor o spojení hmoty a formy, který se vyrovnává s tímto problémem velmi jemným a důmyslným způsobem. — Běželo nám zde jen o to, udati zásadní možnosti směru ve vysvětlování osobnosti). Pro nás jest rozhodující, že z pouhé komposice (s-loženiny) osobnost nikdy nemůže býti úplně dobře pochopena. Osobnost jest spíše jakýmsi zákonem postavy a podoby člověka, kterýžto zákon jest stejně původně přítomen duchu jako tělu tím, že stojí nad nimi a je utváří a jemuž jakožto utvářející ideji Boží pro »tohoto« člověka stejně i duch i tělo dopomáhají k vyjádření.

Nejedná se tu o komposici = složeninu, nýbrž o kon-stituci = ustavení či sestavení podle nadřazeného plánu, kde každá část jest tím, co jest, pouze svým nezaměnitelně stanoveným postavením v celku; kde »postavení« stojí jako to, co jsou, jen tím, že stojí spolu. Tento plán ustavení či sestavení vězí v osobnosti, jak ji Bůh toliko jednou a bez možnosti zastoupení pro »tohoto« člověka vymyslel a chtěl.

Ve způsobu, jakým v jídle a pití hmotné statky jsou pozdvihovány v individuálního ducha, vy-

jadřuje se nejen individuální duch sám, nýbrž celá individuální osobnost »tohoto« člověka. Ukaž mi, jak jíš, a já ti řeknu, kdo jsi! Ano, osobnost jde za potravou jako celek — už braní jest osobitě určeno přípravou, gestem, rythmem podávání do úst a tak dále — a při-jímá ji, aby byla duchu k službám. Už uchopení a braní něco vyjadřuje. Člověk bere pokrm rukama a nese jej k hlavě. Zvíře naproti tomu pohybuje hlavou k žrádlu.

První věci, vzhledem k níž jídlo a pití se koná jakožto vyjádření či výraz něčeho, jest přisvědčení zákonu našeho bytí, jemuž nás podrobil Stvořitel, který nás ustavil co tělo-ducha. Jakožto úkon ducha stojí za stolováním uznání úkolu, že máme povinnost hmotný svět, který jest nám svěřen jakožto tělo-duchovým bytostem proměňovati a posvěcovati. Vůči všem oborům jsoucna, které stojí pod člověkem, jest to »kněžská« funkce: máme je totiž svou osobností pozdvihovati k našemu duchu a odtud k Bohu. Jídlo a pití jsou totálním pozdvihováním všeho tělesného tvorstva k nebeskému Otci. Ve stolování se výkon této *consecratio mundi* právoplatně provádí. Jest to žehnání pokrmu; obraz onoho žehnání, které provádí sám Kristus ve své *consecratio*.

Tyto vnitřní úkony docházejí utvářeného výrazu ve vnějším ději jídla a pití. Tam náleží celá ta mluva gest a pohybů, která tkví v přípravě,

provádění a zakončení stolování. Náleží k tomu příprava pokrmu, jeho vnější uspořádání na stole, opatrování nádobím a příbory, podávání do úst. Forma pohybů při braní a používání »náčiní«. Stále se utváří a řadí věc k věci, článek k článku, pohyb k pohybu — v pokračujícím rytmu. Modlitba však tvoří počátek i konec a vše objímá. To jest kultura jídla a pití. Rozhovor u stolu nemůže chyběti, neboť jest výrazem pospolitosti.

V této stolní pospolitosti přísluší hostiteli vůdčí úloha. Když bere pokrmy, žehná je v modlitbě (ovšem se soustolovníky) a rozdílí z nich druhým, dává současně sám sebe. Zde se otvírá nová a zvláštní oblast vyjádření či výrazu. Tak se při jídle děje netoliko sjednocení s pokrmem, nýbrž i s hostitelem a sjednocení každého jednotlivého účastníka se všemi ostatními. I zde zase něco poukazuje na osobu Ducha Svatého.

Ale to není ještě vše, co se v okoušení statků vyjadřuje. Druhý rozměr se ukazuje ve vlastním chutnání pokrmů. Nepřijímáme chutností požívaných. Naopak zakoušíme spíše zároveň názorně jistého jejich smyslu v tom, proč na příklad jedno ovoce chutná tak a druhé jinak. Vnímáme jakosti nikoliv pouze jakožto »přeludy«, z nichž by nám bylo pouze co nejrychleji vydestilovati »podstatnou formu«, abychom je pak jako vyprázdňené obaly odhodili v zapomenutí. Naopak, smysly za-

koušené jakosti jsou (aniž jim ubíráme na významu pro naše abstraktní poznání rodu neb druhu) už samy o sobě dány jakožto plné smyslu. Zakoušíme toho jakožto věci mající svůj smysl, že rajske jablíčko má právě »tuto« zvláštní sladkost (třebas na rozdíl od hroznu), že se k jeho zpola průsvitnému masu pojí možnost širokého vymezení jeho chuti, kteréžto vymezení však přece není fádní a neurčité, a posléze že takový plod ve stavu zralém může býti toliko *červený*. Dále tu stojí vnější tvar ve vztahu k ostatním jakostem. Nalézáme tudíž kategorie smyslu uloženy v samé struktuře soustavy smysly vnímatelných znaků. Právě tak zakoušíme jakéhosi »vnitřního souhlasu« s tím, že jahoda jest sice také červená jako rajske jablíčko, avšak jinakým způsobem; že jest na povrchu zrnitá a při vší jemnosti vůně přece jen jaksi chutná zemí — jakožto plod zrozený ze slunečního světla a tmy země. V každém víně chutnáme spolu zemi, onu zvláštní, z níž pochází.

Jen toto »poznávající« jídlo jest zcela ke slávě Boží, odpovídá zákonu naší výstavby jakožto tvorů a jakožto tělo-duchových bytostí. Právem uvádí Victor Poucel moudrost *sapientia* ve spojení se slovesem *sapere* = chutnati. Zde se tedy vyjadřuje něco chutnáním a okoušením statků co do jich vnitřní povahy. A co se jím vyjadřuje, jest duchově - tělesné setkání s podstatou plodu, sice nikoliv nezávislé na příčinném působení věcí na

naše orgány za účelem výstavby, avšak přece podstatně od něho se lišící. Jest to tedy onen akt braní podílu či účasti, který se v druhé řadě vyjadřuje v jídle a pití. Proto jsme mluvili o »poznávajícím jídle«. Má to dobrý a hluboký smysl, jestliže matka z lidu podá svému dítěti nějaké obzvláště chutné sousto se slovy: »To musíš jísti s rozumem!« Uchopení pokrmu našimi smysly jest vedeno a shůry utvářeno tímto aktem braní podílu či účasti, který se právě v něm vyjadřuje. O vyjadřování něčeho v jídle a pití mluvili jsme podrobně na jiném místě (v knize »Tod und Vollenendung«, Pustet v Řezně 1938).

Toto vyjadřování něčeho má ovšem, dokud žijeme na tomto světě, své meze. Jak první forma, totiž forma vyjadřovacího jednání, tak i druhá forma, totiž forma vyjadřovacího požitku, jsou omezeny vitálně účelovým významem přijímání potravy, z něhož zde na zemi nikdy nemůžeme a nesmíme docela uniknouti, totiž že »drží tělo a duši pohromadě«, že má příčinný význam pro naši výstavbu ve smyslu biologické užitečnosti. Tam, kde naše vztahy k vnějšku jsou v konání i trpění podřízeny vitálním účelům, nemůže nikdy duchový obsah jako takový tvořiti cíl smyslu a formy. Vyjádření něčeho a kausální nezbytnost se navzájem omezují. Tam, kde začíná zmíněná závislost, kde musíme zakoušeti kausálního působení potravy na svůj organismus a naopak zase tuto

musíme kausálně přetvořovati, ničiti (žvýkati, trá-
viti atd.), tam přestává také ryzí vyjadřovací
vztah, duchové, »účelu prosté« účastenství našeho
bytí na bytí věcí. Jinak tomu však bude na onom
světě, ve slávě, kde pomine primitivní účelově pří-
činný vztah k vnějšku. Nebudeme už potřebovati
potravy k výstavbě těla, budeme však moci (ve
smyslu analogickém smyslu pozemskému) jísti a
píti, abychom vyjádřili »sympatii«, spojitost na-
šeho bytí s věcmi hmotnými. To se bude díti
k »větší slávě Boha«, kterého tímto — nyní doko-
nalým — »poznávajícím jídlem« budeme bezpro-
středně pocítovati jakožto Stvořitele a dárce všech
dobrých darů. V Apokalypse se výslovně mluví
zase o stromu života, k němuž budou míti pří-
stup ti, kdož umyli roucha svá v krvi Beránkově.
Rozumí se, že pak bude hmotná účast zároveň
nadpřirozenými silami zdokonalena a zvýšena. Ta-
to účast bude pak s to býti nadpřirozenou cestou
k bezprostřednímu poznávání ryzí bytnosti Boží.
Už zde na zemi máme v tělesných způsobách
okoušeti Těla a Krve Páně a tím bezprostředně
samého Boha. Až dosud ovšem stojí v našem svá-
tostném řádu věření na místě patření. V nebi se
však naplní nejhlubší smysl jídla a pití, a to po-
dle slov Páně, která pronesl před svým utrpením:
»Ale pravím vám: Nebudu od této chvíle píti z to-
hoto plodu vinného, až do onoho dne, kdy jej píti
budu s vámi nový v království Otce svého.«

(Tím nechceme říci, ani že se v nebi bude ještě užívatí svátostí ve smyslu těch, které jsou nám nyní ustanoveny, ani že se tam bude jísti a pítí po způsobu pozemského jídla a pití. Chceme jen v souhlase s výklady svatého Augustina v »Městě Božím« poukázati na to, že na onom světě musí býti nějaká účast na hmotných statcích, na niž třeba pohlížeti jakožto na absolutní dokonání, přiměřeně odpovídající pozemskému jídlu a pití.)

Velmi důležitou otázkou výchovy jest vedení k důstojnému jídlu a pití. Kdo má děti, ví, jak jest to těžké, vésti dítě k přiměřenému chování při jídle. Jest zcela přirozené, že dítě považuje krmení za hru (není-li právě vyhladovělé, což se normálně asi zřídka kdy stává) a nevědomky usiluje, aby se skutečně ve hru zvrhlo. Hra jest výsadou dítěte. Ale vychovatel musí dítěti, už když jest ještě maličké, náležitě objasniti, že při společném jídle má jakákoliv hra své meze a že se tu jedná o vážnou, byť i veselou věc. Už záhy musí mu býti jasno, že oblíbenost (rád nebo nerad něco jísti) nesmí býti rozhodující pohnutkou pro přijetí nebo odmítnutí nějakého pokrmu. Dítě musí býti k tomu, co jsme nazvali »poznávajícím jídlom«, vědomě vedeno. Neboť samo o sobě má malé dítě sklon odmítati každou neznámou chuť. Musí si tedy v pravém slova smyslu každý jednotlivý pokrm »zamilovati«.

Počátek bude tvořiti výchova k úctě vůči darům, které nám dává nebeský Otec, které máme důstojně přijímati a které nesmíme za žádnou cenu nechat zahynouti. »Oči všech doufají v tebe, Hospodine; a ty dáváš jim pokrm v čas příhodný ...« V souhlase s tím požaduje se přiměřené chování, namnoze také mlčení. Nehráti si při jídle! Při tom se hned našemu zraku vybavuje stolní pospolitost. Bez nezbytného důvodu nesmíme od stolu odbíhati! Pokud jídlo trvá, jsou všichni soustolovníci povinni společným úkonem, protože všechny spojuje společný pokrm.

To jest nevyhnutelnou přípravou k přijetí pokrmu svátostného. I při něm se věrou chutná a okouší: »Okuste a vizte, jak libý jest Hospodin!«

Z němčiny přeložil František Pastor.

Pro Archy natiskli Jaroslav Goldman a spol. v Praze-Břevnově.

CO MI SESTRA ANGELA VYPRAVOVALA O SVATÉ BERNADETĚ

68, avenue du Roule, à Neuilly-sur-Seine. Klášter, v němž jsou milosrdné sestry Neverské: týž řád, který pomáhal Bernadetě v Lurdech a který ji potom přijal jako řeholnici v samém Neversu, kde zemřela roku 1879.

Sestra představená odjela do Říma. O důvod více, aby mi byl odepřen hovor se třemi sestrami, jež byly, a to právě v Neversu, spolusestrami Bernadetky Soubirousové, jež se pak stala sestrou Marií-Bernadou. Měl jsem zprvu radost, že jsem odkryl tento klášterík, kde jsem čekal hojnou žeň pro své zpravodajství. A teď se mi to tak zhatilo. Chtěl jsem již s lítostí odejít, když najednou vše se zařídilo . . .

Opravdu, tak mi bylo řečeno, což sestra představená nebyla denní čtenářkou »Intranu«? (asi zkrácené Intransigeant, Neústupný, velký denník franc.) . . . Jenom mne žádaly, abych se nezmiňoval o stáří Stanislavy, Angely a Marie, které jsem přišel »vyslýchat« . . . »Člověk jest vždy krátký některým směrem«, pravil Bossuet. Žena také.

*

Zvláště sestra Angela byla právě v klášteře Never-ském, když Bernadetka uzdravila, aniž to věděla, jen tím, že se jí dotklo, jedno dítě nadobro ochr-nulé.

— Jednoho dne, dodala, dostala jsem zlé zprá-vy, týkající se zdraví mé matky. Sestra Marie-Ber-narda mi pravila: »Upokojte se, to nic není.« Zvě-děla jsem později, že v téže chvíli nemoc mé matce přestala . . .

A Bernadetka sama, dotazuji se, která jest pří-činou, že do Lurd přichází 600.000 poutníků, ne-měla žádného zdraví?

— Už od narození byla tak chatrná, avšak to víte! Již v desátém roce trpěla hroznou dušností: nedostatek zdravého vzduchu, nedostatek jídla. Což nebyly děti Soubirousovy jednou kýmsi vidě-ny, že pojídaly vosk, padající se svíček?

A přece nikdy my spolusestry nemohly jsme ji přistihnouti, že by se nad něčím mrzela. Byla snad mlčenlivá, ale vždy spokojená a v dobrých chvílkách veselost se jí zrovna zmocňovala, a nás všech s ní, že se mně osobně zdálo, že je to na klášter trochu mnoho. A ke všemu, co to vtipnosti, měla opravdu ducha. No, pravé děvče z Pyrenejí!

— Což se skáče do noviciátu přes provaz? ptala se nás, když se k nám dostala. S provazem se mejk-ne do předu, do zadu, jak bude třeba, řekla dále. Skoro jako bezděky, pranic nedbajíc na okolí, po-pěvovala si písničky v nářečí svého kraje, a hroz-

ně ji bavilo, když viděla náš úžas, neboť jsme ji opravdu nechápaly.

»A dyť vidíte, že jsem k ničemu, říkala často, nebo, když byla unavována otázkami o svých zjeveních: »Nedělejte si ze mne blázna!« Což jednoho dne v Lourdech nezfackovala svého bratra, přece sama tak chudá, jenž se odvážil přijmouti čtyřicet sous od jednoho návštěvníka? Neboť peníze přímo nenáviděla. Ah! tady opravdu jablko nepadlo daleko od stromu, její rodiče zničili se právě svou šlechetností a štědrostí!

»Mluvila jako dítě, její přízvuk byl mírný, dojemný a přesvědčivý. Jako Johanna d'Arc okouzlovala jasností, prostotou, zdravým smyslem svých klidných odpovědí. Až jsme si zvykly prudkosti ve výrazech, již se vyznačují horalé Pyrenejští, byl hovor s ní velmi milý. Tvrdohlavá, to byla; často také příliš otevřená, a přece vždy neobyčejné moudrosti. Dávala přednost čtení Písma Svatého přede všemi kázáními, a sama, budoucí světice nemohla snést nudu tolika životů svatých. Svému bratrovi psala: »Za nic na světě bych si nepřála, abys se stal knězem proto, abys měl nějaké postavení (místo): nikoliv, raději bych pak viděla, aby ses stal hadrníkem.« Ona sama dlouho se rozmýšlela, než se rozhodla státí se řeholní sestrou.

»Ale třeba k tomu podoknouti, že Bernadetka snášela podivuhodně svá fysická a morální utrpe-

ní. Když se jí řeklo, že Panna jí přece slíbila Ráj. »To nepřekáží, pravila se svou jižní syntaxí, abych si ho taky „sama“ nezasluhovala!« A když přišla zmínka na zjevení, jimiž ji Panna kdysi omilostnila, pravila: »Já nejsem než pometlo. Jest přirozeno, že když se ho použilo, je teď odloženo do kouta.«

»Zůstala sedm let v nemocnici: pomáhala tam, nejčastěji byla sama nemocna. Též bývala zaměstnána v kuchyni, myla na příklad nádobí.

»V posledních letech byla upoutána na lože v nejkrutších mukách. Měla hrozné bolesti zubů, trpěla hostcem (rheumatismy), vracením, vrhla krev, měla silné tlučení srdce, při tom dušnost se sesílila, oteklo jí silně koleno, takže když chtěla vstáti, vláčela se o berlích: ke všemu pak přidal se jí kostižer.

»Ale čemu se nejvíce podivíte, vypravuje sestra Angela sama mocně dojatá: Přes všechny tyto nemoci, přes to, že byla po třikráte vykopána, přes to, že ji při jednom vykopání drhly kartáčem, a teď přes to, že léta působí na ni vzduch, horko, světlo, nejen že její malá mrtvola (která nikdy nebyla balsamována a kterou každý může viděti) zůstala neporušena, ale i poloha její uchovává plně svůj půvab . . .«

André LAPHIN

Z výstižku franc. novin čes. J. F.

HILDEGARD JONE

BÁSNĚ

I

*Jak něžně a plaše začít se chystá stvoření,
docela potichu země se rozzelenává,
začíná z vesela na Boha se rozpomínat.
Teprve ještě sní o květech šeříku.*

*Strom — ten zlatý výdech země! —
svítí do veliké slzy rybníka,
do zeleně se vzpamatoval po všem zimním žalu.
Už naděje činí na život bohatým.*

*Jak něžně a plaše začít se chystá stvoření.
Tak zřídka dostává se srdci štěstí.
Jak ráda bych se rozšířila a na Boha se rozpomněla
v jaru tvého okamžiku.*

II

*Kos když zpívá,
tu mnozí pláčou
a mnozí jsou smutní
a skoro nikdo nemá jara,
jen dítě s petrklíči v náruči.*

*Kos když zpívá,
tu víme všichni,
tu ví skoro všichni,
že kvete a zpívá to mimo,
co všem by štěstím bylo, to je nepotká,
kos co zpívá,
jen to a ono
a mnoho též.*

*A mnohé nepotká nic,
jen muka, v nichž ten zpěv je spálí.*

*Kos když zpívá,
zpívá štěstí,
štěstí, které má,
rozkoš, kterou jest,
ale žádný z nás nezpívá, čím jest a nezpívá štěstí.*

JARNÍ VÍTR NAD STROMY

I

*Když se pro jaro oteplím,
ke stromům táhne má vůle,
beru je do svého náručí
a třesu jejich tichem.*

*Z lip, bříz a olší
práší se sladké vůně,
roztrásám perly deště,
jsem tancem ovzduší.*

*S listu padá krůpěj,
ten nechá ji klidně sklouznout,
ať zaklepá na zem,
ta ji přivede nazpět.*

*Vlhko si berou kmeny
pro sebe, v nich ono stoupá,
a co koupelí bylo, stává se štavami.
Ó dvojnásobné obohacení!*

*Když se pro jaro oteplím,
ke stromům táhne má vůle,
beru je do svého náručí
a třesu jejich tichem.*

II

*Na jaře pod střechou z listí
milenci večer prožívají,
a já jim z příhrady nejvyšší
chci dáti vůni a chládek.*

*Ve vrcholku slavík, srdce tlukot,
zahrnuje člověka bohatstvím snů,
ode dna až do vrcholu
jaro se chystá překypěti*

*dýmem květů spanilým.
Ó těch přítomností chvíle!
Na nebe vstupují růžové trsy
ze stromů druhů posvátných.*

*Purpurem jásají broskevníky,
noc žádné vůně nezatemní,
voníce mizejí okraje světů.
Co se přitahuje, to vstříc si zajiskří.*

*Oblaku, pestrý poháre
stromů, který se vznášíš,
skloň k zelenému pijákovi
své okraje z krůpějí.*

*Ty zlatem planoucí číše,
ponoř se do lesů,
by k večernímu hodu
všechna zeleň se napila.*

DOMOV

Vyřkneme-li toto milé slovo »domov«, tu naše srdce zaleje vlna tepla, a při vši osamělosti nejsme již docela sami a při všem smutku nejsme bez útěchy. Ale toto slovo se stane kouzelným slovem, plným síly a dobroty, tím více, čím více povýšíme jeho bohatství z nejisté těkavosti citu do plného jasu duše a uvědomělé lásky.

Co je to domov?

Domov je především mateřská země, která zrodila náš kmen a naše umění, posvátná hrouda, která vpíjí do sebe Boží oblaka, Boží slunce a Boží bouře, aby spolu s vlastními tajuplnými silami připravila chléb a víno, které jsou na našem stole a mají nám poskytnouti sílu k dobře vyplněnému životu.

Tento první smysl domova je ve velikých městech pro mnoho lidí již nepřístupný, nežene-li je touha, aby jej hledali mimo okruh svého života. Neboť ve městech není již cítit mocný tlukot srdce země, poněvadž je kolem tohoto srdce položen nemilosrdný pancíř z asfaltu. Do života těchto lidí již nestoupá horký pach sluncem ozářené hroudy, která je skutečnou vůní samotného života a je mnohem vzácnější než vybrané a vymyšlené vůně, kterými se nechávají oklopovat.

My, kteří žijeme ve vesnicích a malých městech, jsme ještě zemi blízko. Nejsme-li hluší a zatvrzelého srdce, pak uslyšíme tep jejího srdce a v jeho velikém a důvěřivém rytmu posílíme a rozveselíme své srdce. Vpíjíme ještě vůni brázdy, a když kvetou zahrady a naplňují svou vůní údolí, je to pro nás svatebním květem samotné země, pak nám to připomíná, abychom se dali s ní unášet v jejím velikém letním jásotu.

Domov je mateřská země. Domov je kraj. Ale kraj, to jsou božské črty, které mistrova ruka nakreslila do tváře země. Kraj je utvářená země. Vytvor z dílny věčného umělce, který řadí horu k hoře v řetěz jako drahokamy, který naplňuje údolí vši líbezností květů a zrání, který prostírá roviny jako symbol své nekonečnosti a dává v nich svítiti stříbrným řekám jako třpytnému lemu svého posvátného roucha. Každý kraj, i kdyby byl sebe tišší a bezvýznamnější, kdyby to byla nepřehledná step, kterou snad probíhá řada osamělých topolů, nese zářivou a nesmazatelnou pečeť tohoto božského umění.

Domov je mateřská země. Domov je kraj. Domov je prožitý kraj. To však znamená: kraj vybojovaný, ohrožovaný, uchráněný, naplněný dějinami rodin, měst a vesnic. Náš domov je kraj rytířů a hrdinů, bojů a vítězství, pověstí a bájí. Ale více než tím vším je náš domov zemí, která potem našich předků až k otci a matce byla zúrodněna. Pro tento domov jsme sami bojovali a trpěli; pro tento domov naši bratři zemřeli.

Domov je prožitý kraj; kde je to zřetelnější než zde na hranici, kde se po staletí temně zdvihá hrozba a kde také ještě dnes živě a houževnatě pracuje. Kde ještě místní jména upomínají na domy cizích pánů, kteří sem přitáhli Bůh ví odkud, aby tento kousek země s jeho nádhernou řečí vtáhli do rudé nebo modré cizí mapy, a nechali jej vklouznouti do spádu proudu cizí řeči. To se jim dosud nepodařilo, i když se barvy na mapě poněkud prolínají do pochybně barevné násilnosti, řeč zůstala neporušená, i když do ní vklouzlo několik cizích slov, která však věru nejsou pány mezi ostatními slovy, nýbrž spíše zajatci, trpěnými jako žertovní svědci vítězství.

Domov je mateřská země. Domov je prožitý kraj, a což je nejhlavnější: posvěcený kraj.

Domov je mateřskou půdou všech těch Božích domů, prostých i nádherných, které od tisíciletí vznikaly v každém století. Také je mateřskou půdou skutečně zbožných a svatých lidí, kteří byli mezi námi jako Boží světélka věčného světla. Domov je svaté pole, kterému svěřujeme své mrtvé, aby nám je jednou vrátilo jako opravdu živé k věčnému životu.

Náš domov je tajuplně obetkán světlem nesčíslných požehnání, která od prapočátku křesťanství jej posvěcovala světlem svatozáře samého Boha, který ustavičně opouští samotu svého příbytku, aby chodil po lidských cestách a žehnal jim.

Ale tím, že náš domov je také ještě posvěceným krajem, šíří se do nekonečnosti, kde také jedině

může dozráti láska našeho srdce, láska k domovu, velikosti a dokonalosti. Otevírají-li se z každé hory naší země nové výhledy a jsme-li při každém zákrutu řeky obdarováni novými obrazy, pak asi také u každého kostela, každého kříže a Božích muk naší země se nadzdvihuje závoj a zjeví se tajuplné pozadí, na kterém je kraj namalován jako na zlatém podkladu. A nejen při setkání s viditelným se nám to stává, nýbrž také již, když v nějakém jméně jako v siluetě skutečnosti ožíví minulost. Zvonová hora se to jmenuje — takový nepatrný kopeček našeho dětství, a když to slovo vyslovíme, ihned zmizí podzimní jabloně, které lemuji výstup, řepná pole s nevýslovně pestrým listím v říjnu, vřes, kterému se tak dobře daří v písčité půdě, a jedle, které temně a tajuplně nás očekávají na výšině. Tu celá hora není již ničím jiným, než mohutnou, hrubou slupkou, která obklopuje zlaté posvěcené jádro, nejstarší a nejsvětější zvon, který před dávnou dobou byl před válkou a nepokojem ukryt do klínu země. Jako po staletí vyzváněl z věže opatství, aby velebil Boha a svaté, a zaklínal tajemství temnot, tak také ještě teď zvoní v tom jménu, a s ním zvučí všechna víra a láska.

Pojem domova je třeba vykládati tak, že je zároveň naplněním smyslu člověka, který je též zemí a dílem božského umělce, a také je postaven do běhu dějin a též povolán k tomu, aby přeměnil své bytí vírou.

Přel. B. Durych

Hlásný

*Den nejdelší byl. V devět hodin večer
jsem dlouhou ulicí šel ještě jasnou.
Zdálo se, že v ní bydlí lid všech tříd.
A všude se to jenom hemžilo.
Jak šel jsem mimo, vždy jsem zaslech' jen
dvě slova od každého, ježž jsem potkal :
Požitek, peníze — peníze, požitek.
I od toho, kdo práci hledal, našel
i darmo kdo po práci se sháněl.
A práce, práce jen, by užívali,
by ženy, děti těžce mohli živit
a dýchatí ; jak trapný osud to.
Když jsem se namáhal, bych protlačil se,
na každé tváři rysu jsem si všiml,
na každé tváři, která v rychlém sledu
se kol mne mihla, šinula neb hnala.
To bylo odříkání ; za tím smutkem
však touha zuřivá vše vzíti si,
co vzíti možno v krátkém životě.
Když svatomichalský jsem míjel dóm,
tu zaslechl jsem jasně pojednou,
tu zaslechl jsem pozoun osamělý,
na který kdosi na věži tam troubil.*

*Já pohléd' vzhůru : z otvoru tam nástroj
se v poslední lesk' záři večerní.*

*Toho, jenž troubil naň, ač vysoko,
jsem zřetelně moh' vidět, toho starce
s dlouhou a bílou bradou důstojnou,
a chorál zazníval, jejž všichni znají :
kdo Pánu do ochrany vzdá se
a hledí k němu v doufání,
on zázračně ho v každém čase
od protivenství ochrání.*

*A slavnostně a ve hře virtuosní
to vzduchem znělo tóny andělů
přes všechnu onu špínu, spoušť a hluk
a chtivost ve velebné čistotě.*

*Je poslední to křesťan, jenž tam stojí,
jenž nyní, nepokoušen žádným hříchem,
v hluboké víře ze zbožného srdce
výstrahu vlídnou vážně vylévá ?*

*Poslední výzva : Pojdte, pojdte ke mně
dříve než hrozná událost vás všechny,
vás všechny strhne v propast pekelnou.*

Z němč. BEDŘICH PFLEGER

S. GEORCIVS.

Dům loutek

Když se milá stará paní Hayová vrátila, po svém pobytu u Burnellových, do města, poslala dětem loutkový dům. Byl tak veliký, že Pat s vozkou jej odnesli do dvora, a tam zůstal, stoje na dvou bednách u dveří krmníku. Nic se tomu nemohlo státi; bylo léto. A snad do doby, kdy se to bude moci vzíti dovnitř, zmizí zápach. Neboť opravdu páchlo to barvami. Příjemně to bylo cítit, jak soudila paní Hayová, ovšem, ale podle mínění slečny Beryllové zápach docela postačil, aby z toho mohl někdo vážně onemocnět. Ale než to vyčichlo, bylo to uklizeno. A když to bylo ...

Loutkový dům tam stál, tmavý, lesklý, špenátově zelený, kropenatý světlou žlutí. Jeho dva pevné komínky, přilepené na střeše, byly rudě a bíle pomalovány, a dveře, které svítily žlutým náterem, byly jako cukrová poleva. Čtyři okna, skutečná okna, byla rozdělena na tabulky širokými proužky zeleně. Byl tam také malý opravdový vchod, žlutě natřený, se žmolky ztuhlé barvy, které visely na okrajích.

Ale byl to dokonalý domeček! Kdo by dbal zápachu. Byl částí radosti, částí novosti.

»Otevřte to rychle někdo!«

Háček po straně byl pevně zaklesnut. Pat jej násilně otevřel kapesním nožem, a tu odskočila celá přední stěna a — tu jste se, hledíce, rázem octli v saloně, jídelně, kuchyni a dvou ložnicích. Tak se mají otvírat domy! Proč se všechny domy takto neotvírají? Oč by to byla vzrušenější podívaná, než nahlížeti šterbinou dveří do ubohé předsíňky s věšákem na klobouky a dvěma deštníky! Je tomu tak — není tomu tak? že je to to, co toužíte zvědět o domě, když kladete ruku na kliku. Snad tak Bůh otvírá domy v mrtvém nočním tichu, když s andělem tiše obchází . . .

»Ách!« zvolaly Burnellovy děti jako by v zoufalství. Bylo to příliš neuvěřitelné; bylo to pro ně příliš mnoho. Nikdy nic takového v životě neviděly. Všechny pokoje byly vyčalouněny. Na stěnách visely obrazy, namalované na papíře se zlatými rámy. Rudé koberce pokrývaly všechny pokoje, kromě kuchyně; v saloně byly rudé plyšové židle, v jídelně zelené; stoly, postele byly se skutečným ložním prádlem, kolébka, kamna, kredenc s miniaturními talířky a velikým džbánem. Ale co se Kezii líbilo nejvíce, co měla nejraději, byla lampa. Stála uprostřed stolu v jídelně, dovedně zhotovená, jantarově žlutá lampička s bílou koulí. Dokonce byla i naplněna a připravena ke svícení, ačkoliv rozsvítiti se nedala. Ale cosi bylo v ní, co vypadalo jako petrolej a co se pohybovalo, zatřásl-li se jí.

Loutky, představující otce a matku, které se rozvalovaly velmi škrobeně v saloně, i jejich dvě děti, které spaly nahoře, byly skutečně příliš velké pro loutkový dům. Nezdálo se, že by tam patřily. Ale lampa byla dokonalá. Zdálo se, že se na Kezii usmívá a říká: »Jsem tu.« Lampa byla opravdová.

Burnellovy děti se druhého dne nemohly dočkat, až půjdou do školy. Hořely touhou, aby mohly to všem říci, popsat a vychloubat se loutkovým domem dříve, než zazní školní zvon.

»Já to řeknu,« prohlásila Isabela, »poněvadž jsem nejstarší, a vy dvě se můžete připojit. Ale já to řeknu první.«

Nedalo se nic namítat. Isabela byla velmi pánovitá a měla vždy pravdu a Lotka s Kezií příliš dobře znaly moc, která přísluší starším. Brouzdaly se na pokraji cesty hustě rostoucími pryskyřníky a neříkaly nic.

»A vyberu, kdo smí přijít a nejprve se na to podívat. Maminka říkala, že smím.«

Neboť bylo to zařízeno tak, že dokud bude loutkový dům na dvoře, mohou si pozvati děvčátka ze školy, po dvou, aby přišla a podívala se. Nezůstat na čaj, nebo se courat po domě. Jen tiše stát na dvoře, zatím co Isabela bude ukazovat krásy, a Lotka s Kezií budou se zalíbením přihlížet...

Ale, ačkoliv chvátaly, jak jen mohly, přece, když míjely nadehtované kůly chlapeckého hřiště,

zazněl zvon. Měly právě čas, aby odhodily klobouky a vpadly do řady dříve, než budou vyvolávána jména. Nevadí! Isabela se pokoušela vynahraditi to tím, že se tvářila velmi důležitě a tajemně, za rukou, šeptala vedle stojícímu děvčátku: »Při přestávce ti něco povím.«

Nastala přestávka a Isabela byla obklopena. Děvčátka z její třídy téměř zápasila, aby ji mohla obejmouti v pase, procházeti se s ní, pochlebovati jí, a býti jejími vyvolenými přítelkyněmi. Pod velikými borovicemi na pokraji hřiště byla obklopena celým dvorem. Strkajíce se, chichotajíce se, děvčátka se tlačila k sobě. A jen dvě zůstala stranou. Byla to dvě, která zůstávala vždy stranou, malé Kelveyové. Věděly, že je lepší nepřibližovati se k Burnellovým.

Neboť bylo pravdou, že škola, do které chodily Burnellovy děti, nebyla místem, které by si rodiče vybrali, kdyby měli nějakou volbu. Ale nebylo volby. Byla to jediná škola v okruhu mnoha mil. A v důsledku toho všechny děti z okolí, soudcova děvčátka, doktorovy dcerušky, děti kupcovy a mlékařovy, byly nuceny se mísiti. Nemluvě o stejném počtu nevychovaných a nezbedných kluků. Ale kdesi byla tažena čára. Byla tažena u Kelveyových. Mnoha dětem, počítajíc v to Burnellovy, nebylo ani dovoleno s nimi mluvit. Šly kolem Kelveyových s hlavami vztyčenými a, jak to ve všem předpisoval mrav, všichni se Kelveyovým vy-

hýbaly. Ba i učitel měl pro ně zvláštní hlas, a zvláštní úsměv pro druhé děti, když Lily Kelveyová přistoupila ke svému stolku s kyticí strašně všedních květin.

Byly dcery čilé, těžce pracující prادلenky, která po celé dny obcházela dům od domu. To bylo dosti hrozné. Ale kde byl pan Kelvey? Nikdo to určitě nevěděl. Ale všichni říkali, že je ve vězení. Byly to tedy dcery pradelny a vězně. Velmi vhodná společnost pro děti druhých lidí! A bylo to na nich vidět. Proč je paní Kelveyová tak nápadně strojila, dalo se těžko pochopit. Pravda byla, že je oblékala do »zbytků«, které jí dali lidé, u kterých pracovala. Lily, na příklad, která byla zavalitá a nepěkné dítě s velkými pihami, přišla do školy v obleku, ušitém ze zeleného šerkového ubrusu od Burnellů, s rudě plyšovými rukávy z Loganových záclon. Klobouk, který jí seděl na vršku vysokého čela, byl pro dorostlou ženu, a patřil kdysi slečně Leckyové, poštmistrové. Byl ohrnut nahoru a vyzdoben velikým šarlatovým perem. Vyhlížela jako malý hastroš! Bylo nemožné nasmáti se. A její sestřička Ela nosila dlouhé bílé šaty, které se spíše podobaly noční košili, a pár chlapeckých bot. Ale ať by Ela oblékla cokoli, byla by vyhlížela vždy podivně. Bylo to děvčátko drobounké, ptačích kostí, s vlasy krátce ostříhanými, s velkýma vážnýma očima — bílá sůvička. Nikdy nikdo ji neviděl, že by se smála; sotva promluvila.

Kráčela životem, držíc se Lily, s kusem Liliny suk-
ně v sevřené pěsti. Kam šla Lily, tam následovala
Ela. Na hřišti, cestou do školy i ze školy, Lily krá-
čela vpředu a Ela, držíc se, za ní. Jen když něco
chtěla, nebo když nemohla popadnouti dech, Ela
škubla Lily za sukni, a Lily se zastavila a obrátila
se. Kelveyovy si vždy rozuměly.

Ted' se potulovaly kolem; aniž by se dalo zabrá-
nití tomu, aby neposlouchaly. Když se děvčátka
otočila a posměšně o nich mluvila, Lily, jako ob-
vykle, se jen hloupě a ostýchavě usmívala, Ela
však jen hleděla.

A hlas Isabely, velmi pánovitý, bylo ustavičně
slyšet. Koberce způsobily veliký rozruch, ale rov-
něž postele se skutečným ložním prádlem, i kamna
s troubami.

Když skončila, Kezie do toho vpadla: »Zapo-
mněla jsi na lampu, Isabelo.«

»Ach, ano,« řekla Isabela, »a je tam lampička,
celá ze žlutého skla, s bílou koulí, která stojí na
stole v jídelně. Nerozeznáte ji od skutečné.«

»Lampa je nejpěknější ze všeho,« zvolala Kezie.
Byla toho názoru, že Isabela neučinila ani polovi-
nu toho, co měla, pro lampu. Ale nikdo si jí ne-
všímal. Isabela vybrala dvě, které s nimi odpo-
ledne půjdou, aby se na to podívaly. Vyvolila
Emu Coleovou a Lenku Loganovou. Ale když o-
statní věděly, že všem kyne naděje, chovaly se
k Isabele velmi roztomile. Jedna po druhé objí-

maly Isabelin pas a odcházely s ní. Něco jí tajemně šeptaly: »Isabelo, ty jsi má přítelkyně.«

Jen malé Kelveyovy se odklídily nepovšimnuty; nebylo již nic, co by mohly vyslechnouti.

*

Dny mýjely a když většina dětí spatřila loutkový dům, pověst o tom se šířila. Stalo se to předmětem hovorů, vášní. Kladla se jen jediná otázka: »Viděla jsi Burnellův loutkový dům? Ach, není to překrásné? Neviděla jsi to? Ach, to je něco!«

Ba i doba určená přesnídávce, ustoupila před hovorem o tom. Děvčátka seděla pod borovicemi, pojídající tlusté skopové řízky, vložené mezi dva krajíce, a velké skrojky kukuřičných koláčů s máslem. Kelveyovy seděly vždy tak blízko, jak se jen mohly dostat, Ela držíc se Lily, a také naslouchaly, zatím co vykusovaly z novinového papíru, prosáklého rudými skvrnami, své chleby se zavařeninou.

»Mami,« řekla Kezie, »nemohla bych jednou pozvat Kelveyovy?«

»Ne, Kezie.«

»Proč ne?«

»Jdi, Kezie, víš docela dobře, proč ne.«

•

Na konec všechny to viděly, kromě nich. Toho dne zájem poněkud ochladl. Byl čas přesnídávky. Děti stály pohromadě pod borovicemi, a náhle, když pohlédly na Kelveyovy, jak vykusují chleby z papírů, vždy opuštěné, vždy naslouchající, zachtělo se jim být k nim kruté. Ema Coleová počala cosi šuškat.

»Lily Kelveyová bude služkou, až vyroste.«

»Ách, to je strašné!« řekla Isabela Burnellová a zamrkala na Emu.

Ema významně polkla a přisvědčila Isabele tak, jak to vídala při takových příležitostech u matky.

»Je to pravda — je to pravda — je to pravda,« řekla.

Tu očka Lenky Loganové zamrkala. »Mám se jí zeptat?« zašeptala.

»Vsaď se, že se nezeptáš,« řekla Mayová.

»Pah! Nebojím se,« řekla Lenka. Náhle poněkud zakvikla a odtančila před ostatní děvčátka. »Dejte pozor! Dejte pozor! Dívejte se teď na mne!« řekla Lenka. A poskakujíc, klouzajíc, vlečkouc nohu, chichotajíc se skrytě za rukou, přistoupila ke Kelveyovým.

Lily vzhlédla od jídla. Rychle zbalila zbytek. Ela přestala žvýkat. Co teď bude?

»Je to pravda, že budeš služkou, až vyrosteš, Lily Kelveyová?« vřískala Lenka.

Nastalo mrtvé ticho. Ale Lily místo, aby odpovíděla, se jen hloupě a ostýchavě usmívala. Zdálo

se, že vůbec nechápe otázku. Jaké zklamání pro Lenku! Děvčátka se počala chichotati.

To Lenka nesnesla. Opřela si ruce v bok; vyrazila:

»Heč, tvůj tatínek je ve vězení!« zlomyslně zasyčela.

To bylo něco neuvěřitelného, co řekla, že děvčátka, hluboce vzrušena, odběhla, divoká radostí. Kdosi našel dlouhý provaz, i počala jej přeskačkovati. A nikdy neskákala tak vysoko a nepobíhala tak rychle, nebo neodvažovala se takových věcí, jako toho rána.

Odpoledne přijel pro děti Burnellovy Pat s kočárkem, i jeli domů. Byla tam návštěva. Isabela a Lotka, které měly rády návštěvy, šly nahoru, aby si vyměnily zástěrky. Ale Kezie se vykradla zadem. Nikdo nebyl vůkol; počala se houpati na velikých bílých vratech dvora. Náhle, hledíc na cestu, spatřila dvě tečky. Rostly, přicházely k ní. Teď viděla, že jedna je vpředu, druhá těsně za ní. Teď poznala, že to jsou Kelveyovy. Kezie se přestala houpati. Sklouzla s vrat, jako by chtěla utéci. Pak zaváhala. Kelveyovy se blížily, a vedle nich šly jejich stíny, velmi dlouhé, táhnoucí se vpravo přes silnici, s hlavami v pryskyřnicích. Kezie vylezla opět na vrata; rozhodla se; vyhoupla se.

»Halo,« zvolala na Kelveyovy.

Byly tak ohromeny, že se zastavily. Lily se hloupě usmála, Ela vyvalila oči.

»Můžete vejít a podívat se na loutkový dům, chcete-li,« řekla Kezie, a táhla špičku boty po zemi. Ale Lily při tom zrudla a rychle zavrtěla hlavou.

»Proč ne?« zeptala se Kezie.

Lily vydechla a řekla: »Vaše maminka říkala naší, že s námi nesmíte mluvit.«

»Ach, ovšem,« řekla Kezie. Nevěděla, co má odpovědět. »To nevadí. Proto můžete vejít a podívat se na náš loutkový dům. Pojd'te. Nikdo se nedívá.«

Ale Lily zavrtěla hlavou ještě rozhodněji.

»Nechcete?« zeptala se Kezie.

Náhle bylo škubnuto za Lilynu sukni. Obrátila se, Ela hleděla s velikýma, prosícíma očima; mračila se; chtěla jít. Na okamžik pohlédla Lily velmi nejistě na Elu. Ale Ela ji opět zatahala za sukni. Vykročila. Kezie vedla. Jako dvě zatoulané kočky ji následovaly přes dvůr tam, kde stál loutkový dům.

»Tu je to,« řekla Kezie.

Nastalo mlčení. Lily hlasitě vydechla, téměř zasupěla; Ela byla tichá, jako z kamene.

»Otevru vám to,« řekla vlídně Kezie. Uvolnila háček, a spatřily vnitřek.

»Tu je salon, jídelna a tu je ...«

»Kezie!«

Ach, jak sebou trhly!

»Kezie!«

Byl to hlas tety Beryllové. Otočily se. U zadního vchodu stála teta Beryllová, hledíc užasle, jako by nemohla věřit svým očím.

»Jak se odvažuješ pozvat do dvora Kelveyovy děti?« řekla ledovým, vzteklým hlasem. »Víš dobře, právě tak jako já, že nesmíš s nimi mluvit. Běžte, děti, běžte hned. A již se nevracejte,« řekla teta Beryllová. A vykročila do dvora a hnala je, jako by to byla kuřata.

»Kša, utíkejte!« volala chladně a pyšně.

Nepotřebovaly, aby jim to říkala dvakráte. Hoříce hanbou, tisknouce se k sobě spěchaly, Lily jako její matka, Ela zmatena, nějak se dostaly přes veliký dvůr a vyklouzly bílými vraty.

»Darebné, neposlušné děvčátko!« roztrpčeně řekla teta Beryllová, a s bouchnutím zavřela loutkový dům.

Cdpoledne bylo hrozné. Přišel dopis od Viléma Brenta, výhružný dopis, ve kterém psal, že nepřijde-li na schůzku do Pulmanova lesíku, přijde před hlavní vchod a požádá o vysvětlení! A teď, když se vyděsila těch dvou malých krys Kelveyových a dobře vypeskovala Kezii, ulehčilo se jejímu srdci. Hrozný tlak povolil. Vrátila se domů, pobrukujíc si.

Když Kelveyovy děti byly Eurnellovým z dohledu, usedly na velikou rudou rouru trativodu u cesty, aby si odpočinuly. Lily dosud hořely tváře; sňala klobouk s pérem a držela jej na kolenou.

Snivě hleděla přes senné ohrady za potokem, ke skupině ohrad, kde stály Loganovy krávy, čekající, až budou podojeny. Na co myslily? Náhle Ela poposedla k sestře. Teď již zapomněla na tu nepříjemnou paní. Natáhla prst, pohladila sestřino péro; usmála se svým vzácným úsměvem.

»Viděla jsem tu lampičku,« řekla mírně.

Pak obě opět zmlkly.

Přel. B. Durych

Redakční zadina

(shrnutá J. F. a V. O. do Archů dubnových 1940)

Ze školy Šaldovy? Čtu v jednom posudku Miloše Dvořáka, o němž nepochybuji, že chce býti spravedlivý, a jehož způsoby — až na to »redigování« Akordu se nám celkem dosti zamlouvají, toto: »Vždycky mne plnilo jakousi závratnou obavou pomyšlení, že nepromlčitelným příkazem každého umělce a básníka je stoupat stále výš. Jakmile na sebe vezmeme nějaké břemeno, nemůžeme je jenom tak beztrestně shodit a slovo básníka zejména zavazuje. Život ani umění se nemůže držet v jedné rovině, vždycky buďto stoupá nebo klesá. Příroda přímo nenávidí přímky...«

O tom dlužno přemýšlet. Předně je také *lidská* příroda, a ta si v přímočarosti libuje, arcíť často k své škodě. O tom stoupání v umělecké tvorbě stačí si přečísti v povídce Pavla Heyse »*Dva zajatci*« (čes. 1913 p. 16.), aby se této vývojové theorii zvrtna závažnost. Zavádí tam hlavní osobnosti do divadla venkovského města, kde se hraje »klasická smutnohra našeho národního básníka Bedřicha ze Schillerů »*Úklady a láska*«.

A dále praví o této hře :

»Nádherná hra; jediná svého druhu. Neb, kde lze jinak nalézt v jediném díle sjednoceno tolik mladického blouznění, tolik napjatého, vášnivě předrážděného citění člověka-nováčka v životě, s takovou zralou silou uměleckou, s tak virtuosním ovládnutím efektů. Týž duch nedal už *ani dříve, ani později* vzniknouti něčemu podobnému a kdežto ostatní jeho osoby i na jevišti jen *za šťastných okolností* dosahují plné životnosti, postavy tohoto mladického díla i při bídém provedení krajinského divadla neminou se uchvacujícího účinku a připoutají neodolatelně do svého prostředí i diváka roztržitého nebo blaseovaného«.

Neuvádím Pavla Heysea jako autoritu, abych tím sesílil váhu toho, co chci říci, nýbrž užívám jen jeho slova, aby to bylo dobře řečeno. Neboť pro mne je to dávno jasné, samozřejmé. Vývoj nelze na všechno uplatňovat. Kde věřící vědy (Bloy říká olověné zadnice) se usídlili ve vývoji, tam se obyčejně zapomíná na Ducha, a hlavně na jeho svobodu a na jeho tvůrčí mocnost i na jeho zásahy zhouby. Kromě toho v umělecké tvorbě má velké slovo místo, osobnost, duchovní počasí:

je hezky nebo pošmournou, pracuje se s větším nebo menším zdarem. Musy často »podřimují«. A často pro pláč nic nemohou. »Při řekách babylonských, tu jsme sedali a plakávali, když jsme se rozpomínali na Sion. Na vrbí uprostřed něho zavěšovali jsme nástroje hudby své... a ti, jenž zavedli nás, říkali: Píseň zpívejte nám z písní sionských. Ale kterak zpívati budem píseň Hospodinovu v zemi cizí?« — Zkrátka, není vždy vnitřní pohody, potřebné k zpěvu i k tvorbě umělecké. »Tohle, myslím, se mi podařilo«, slyšel jsem často z úst vážných umělců. Vývojem chtělo se asi říci něco jiného; ale jak bývá obyčejem popletených a překotných školometů, udělala se z toho nauka ex cathedra, a tím se stalo, že hlavní jim uniklo. Toto »hlavní« ne snad řešeno, ale krásně naznačeno čteme v odstavci Rilkeho (v jeho Dopisech, jež právě vyšly u Borového v překladu Holanově.) »...V umění může se zůstatí jen v »možném«, praví tam básník na str. 71., a proto, že se v něm zůstane, roste a člověka vždy opět předstihuje. »Poslední tušení a nazírání« blíží se jen tomu, kdo v práci je a zůstává, soudím, a ten, *kdo ji zdaleka zamýšlí, nedosáhne nad ní*

žádné moci. Ale to vše patří již tak mnoho do oblasti *osobních* řešení. Vždyť v podstatě nezáleží nám nic na tom, jak tomu člověk dává růsti, jen když roste a jen když jsme na stopě zákona svého vlastního růstu«. Z toho všeho plyne, že hodnocení děl má býti neseno přímo individuálně k tomu kterému výtvoru, a nečekati, co dá vývoj. Nelze měřit v duchu té neb oné kritické školy, a v tom smyslu naprosto není pravda, že Šalda něco objevil, jak se ujal zvyk psáti.

Holanova abstrakce a abstraktní metafora. Tahle rčení přešla již ve frázi. Vymyslili je ti, jimž není jasna ani abstrakce, ani metafora a hlavně asi ti, kdož neporozuměli některým Holanovým veršům. Přece kdyby básníci věci nekonkretisovali (což je opačná činnost vůči abstrakci), a vlastní básnická činnost, byla by jejich práce zbytečná. Abstrakcemi se myslí všedně, poesie jest vždy Slavení. K dorozumění jest nezbytno tyto rozdíly řádně prostudovati, aby se nerozmáhal Babel i v mateřštině.. Jak takoví kritikové snižují Poesii tímto matením pojmů, vysvitne z následujícího úryvku, který Frédéric Léfèvre (*Une heure*

avec... a z toho námi vydávaný *Itinéraire*) zaznamenal přímo z úst Blondelových: »Takto z literatury, z umění, z projevů tryskajících z hlubokého života, snažíte se učiniti z nástrojů vzájemné inteligence a činného pokoje činitele spojovací, z příležitostí často obtížných záslužná uvolnění a morální přebytek, a tudíž vyšší záruky pro záchranu statků duchovních nebo i hmotných, jako pro uctivou a upřímnou shodu duší a národů. Jen těm se takováto methoda nebude líbiti, kdož *pokládají za sílu nebo ušlechtilost úzkoprsost a nepohyblivost abstraktních principů*, o nichž věří, že jsou vydobyty přímo z reality, zatím co jí ukládají systém, který ona neskonale předčí«.

Tehdy s rozhlasem o svěcení neděle to bylo takto: Dp. dr. M. na mne, abych měl přednášku. O čem? Literární čtvrt hodinka! Bylo dlouhé handrkování, mluvil jsem jako soukromý mystik, a konec konců nazvali to »Několik slov matrikovým katolíkům«. Že tam bude o La Salettě, to vypozařovali. A přednáška nebyla zlá, aspoň způsobila poplach. A chodili na mne lidi, abych jim dal text, a přišli z Obnovy, abych jim to dal otisk-

nouti. Při lámání (v kostech bývá též lámání) jim vypadlo toto: A aby lid naráz neprohlédl, že tyto šlépěje jsou plny krve a nenávisti, a tato meta smrt a výheň pekla, jsou všechna takováto a jim podobná prohlašování a ujišťování demokratů oděna v rouhavý háv samospasitelnosti a bohorovnosti. Nikdy však tím na slavení svátků neubude. Neboť Bůh nám dal majetek zákonný, a sobě ponechal majetek vyjimečný«. A výška trestu se vždy řídí velikostí přestupku, a saháme-li na majetek Boží, na neděli, znesvěcujeme-li ji, dostane se nám trestu výjimečného: »Kdo by ji poskvrnil, smrtí zemře, a kdo by v ní dílo dělal, zahyne duše jeho«, je psáno v knize Exodus. A tento trest odpovídá našemu neuposlechnutí, a musíme si být vědomi, že »člověk nemůže zabránit, aby po jeho hříších nenásledovala odplata, po jeho zločinech potrestání, po jeho prvním přestupku smrt, po jeho zatvrzelosti prokletí, po svobodě spravedlnost, po lítosti milosrdenství, po útrapách zadostučinění, po jeho vzpouře pohromy«. (Donoso Cortés).

Domažlický ponocný jde do pense. »Chval každý

duch Hospodina, i Ježíše, jeho Syna« ozývalo se každou noční hodinu v Domažlicích. Tato slova vyvolával hlásný Kraus, muž majestátní postavy v dlouhém hábitu a s halapartnou přes rameno. Po osmnáctiletém vyvolávání rozloučil se Kraus se svou modlitbou na Nový rok o půlnoci. Odchází na odpočinek. *Poněvadž není za něho zatím náhrady, bude tento starodávný domažlický obyčej přerušen.* (Výstřižek z »Poledního listu« 1. ledna 1940.) Že takový ponocný byla funkce velmi důležitá, a že se svět nynější o mnoho připravuje, když takové věkovité obyčeje ruší a odklízí, vysvitne nejlépe z básně Detleva von Liliencrona, nadepsané »Hlásný«, kterou otiskujeme v překladu Bedřicha Pfliegera. Jen to »odříkání« ve verši 17. se nám nezdá v pořádku. Nemáme po ruce originál, tedy nevíme, zda to vytýkáme básníkovi nebo překladateli. Odříkání jest úkon svobody, kdežto zde jest jen nouze, bída, nedostatek člověka ujařmeného v nesvobodě.

Svoboda. Na Slovensku jakýsi sedlák rozebral trigonometr a udělal si z něho plot. U soudu řekl toto: »Keď máme teraz slobodu, na čo nám trigonometr«. (Večerník Národ. práce, 4. ledna 1940.)

Bernt von Heiseler:

HLAS FINSKA

Aleksis Kiwi je jedním z mistrů finského písennictví. Narodil se před sto lety v západním Finsku jako nejmladší syn vesnického školníka, vyrůstal v největší nouzi, živořil jako student i jako spisovatel a zemřel roku 1872 v 38 letech. Jeho stěžejní dílo »Sedm bratří«, vesnické vyprávění podivuhodné síly a vroucnosti, vyšlo v době zklasicisovaného ideálu líčení, které nemělo pochopení pro syrovost a sytost tohoto umění a proslavilo básníka teprve po jeho smrti. Do němčiny přeložil tuto knihu Haidi Hahm-Blafeld, který k ní napsal předmluvu s nejzákladnějšími údaji o Kiwim. Při čtení se hned pozná, že máme co dělat s epikem nejčistšího zrna. Výrazy slovní tryskají zde tak hojnou měrou, jak je to možné jen v oněch letech mladosti národů, kdy genius země se poprvé rozpíná ke vzmachu. O tomto románě se správně řeklo, že patří k dílům, »jež píší sami národové«. V osudu těchto sedmi bratří, silných to selských synů a lesáků, představují se nám stupně rozvoje celého národa: jeho lovecký život v lesích, výchova k rolnictví, jeho ještě syrová, ale v podstatě pevně tkvící zbožnost, která není naučena ze škol, ale převzata od rodičů, jeho ne-

vyumělkovaný smysl pro lásku, sytý humor, jeho fantasie předoucí neúnavně v pohádkách, jeho touhy, které jsou znakem všech mladých národů, jeho žízeň po svobodě, jeho bída a jeho hrdost. Tohle jsou základní rysy: silný prchlivec, lakomec, zamlklec, zkušený chytrák, mluvka, myslivec a tulák, básník. Volně plynoucí dar vyprávění se zmocňuje věcí i postav. Barvy i obrysy mají nepomíjející svěžest. Líčení lovů a nebezpečných dobrodružství je tak skvělé jako krajina, v níž se všechno hýbe a tak úchvatné jako rozhovory, jež spolu vede těchto sedm statečných bratří. Opět a opět přechází epický chod vyprávění v přímou dramatickou řeč a odpověď — tak jako při živém líčení nějaké vzrušující příhody, která se stala právě teď tam před domem, v sousední ulici, epické podání událostí: »šel«, »viděl jsem«, »udělali jsme«, »řekla«, atd. nabývá brzy bezprostředně dramatickou tvářnost. Těchto sedm finských chlapíků — ale jsou to smělí chlapíci, z nichž každý chce být raději všady první než poslední — si nadávají a prou se a zase se smířují, milují se a chrání jeden druhého, vypravují si pohádky a moudře se konejší navzájem. Nezapomínáme, jak jsou při tom utrouseny takové drobečky jako na příklad: »Silná vůle pomáhá muži projíti šedým kamenem« — a vzpomínáme si zároveň na to, jak často se marně namáháme, unaveni jsouce přílišným žvaněním a písálkováním, vyjádřiti tak-

vou moudrost, byť i jen z povzdálí, s takovou jistotou. Nebo toto: »Dvůr bez hospodyně jest jako zamračený den a na jeho stole dlí pustota jako padající podzimní večer. Dobrá hospodyně jest jako jasné slunce, které svítí a hřeje. Viz: jak ráno vstává první, zadělává těsto na chléb, dává na stůl snídani, připravuje mužské do lesa a spěchá s vědrem podojiti své pestré stádo krav. Potom peče chléb, šuká sem a tam . . . Zatím co kyne chléb, sedne si s dítětem u prsu a ve spěchu sní kousek chleba, zapije jej douškem podmásli z dřevěného džbánu a nezapomene ani na psa na schodech, ani na kočku, jež ospale mžourá s pootevřenýma očima z kamen.« A tak to jde dále; v nespočetných příkladech se chválí požehnání dobré hospodyně, není konce těchto ctností a této skvělosti; nevyčerpatelná obrazotvornost se třpytí v stále nových obrazech, a máme z toho radost. Nebo se vypravuje, jak bratři »klouzají s puškami na lyžích, tu a tam složí jejich koule zajíce s bílým kožíškem pod mladou bílou jedlí . . .«. Nebo prosedí »na břehu pod vonící střemchou mnohá letní rána a vytahují bohu vod jeho lesklá hovádka«. Nezdá se mi velkým to, jak Aleksis Kiwi umí malovat vesnický život, lovení nebo rybaření, ale to, jak tu vyniká přirozená radost z bájení. Něco básnického vystupuje nezastřeně z řeči národa samého, radost ze slova, z krásného, uchvacujícího, správného popisu: všechny věci jsou nové, a ústa proně

nacházejí slova. Na tomto epickém stylu je něco, co je spíato vlákny s Ruskem a Skandinávií; něco podobného bychom snad našli i u Olafa Duuna, básníka »Juwikingrů«. Není to snad tak příbuznost způsobu jako podobnost stavu: ve věku, kdy duch národů dospívá, vznikají u řečí podobné zjevy. — Finsko vstupuje svým básníkem do řady, jež se tak stává viditelně mostem, zastávkou na cestě k lidskému duchu. Získalo tak hlas — velmi rázovitý, jenž se nedá s žádným jiným srovnati — ale tento hlas začíná zpívati ve sboru s ostatními. Kiwi píše ve své knize o nejmladším z bratrů, který se učí číst a myslet a vytváří si »názor o životě«: »Vlast přestala být pro něj neurčitý díl neurčitého světa, věděl, kde tato země leží, ten drahý kout světa, kde národ Finů sídlí, staví a bojuje.«

Z němč. přeložil Vilém Opatrný.

Pro Archy natiskli Jaroslav Goldman a spol. v Praze-Břevnově.

Bernt von Heiseler:

Dopis o platnosti slova

*Ale pravím vám, že z každého slova prázdného,
kteréž mluvíti budou lidé, vydají počet v den soudný.*

Matouš 12, 36.

To víme všichni, vážený příteli, že úloha těch, kteří se snaží sloužiti slovu, se stala těžko splnitelnou. Slovo, tento nejvyšší a zároveň nejobecnější statek národa, upadl v zmatených poválečných letech a vlastně již před mnoha desetiletími do nevídané dutosti a znehodnocení. Žilo sice ještě v řeči básníků — těch několika, kteří skutečně byli básníky — ale ti již nezastávali ve veřejném bytí národa platný úřad. Tak vznikl stav, který by si uměli Goethe a jeho vrstevníci sotva představit; Stefan George nazval tento stav podle svého tvrdého způsobu pravým jménem:

*Již každé slovo je poskurněno pečeti davu
a v ústech bláznů se stávají sladké zvuky
jalovými.*

Byl to stav, kdy duch se skutečně již téměř neměl odvážiti pojmenovati ani sebemilejší dojem, poněvadž bezuzdné zneužívání poskvřnilo a zohydilo všechny významy. Kletba a požehnání nemělo již síly, sláva již pozbyla božského smyslu, řeč ztratila živý osah. A když se konečně život národa přece začal naplňovati vášnivým obsahem, obnovoval se tento život činem. A z činu, který se udál tak rychle a směle, muselo dopadnouti dvojznačné světlo na nositele duchovního života. Což pak nedělali stále jen slova, avšak znali to, co pomáhá a zahání žal?

Tímto podceňováním, jež ani dnes není zdaleka překonáno, trpí účinek práce, již máme na omezeném poli naší působnosti vykonati, Vy a já a ostatní. Slova je tu používáno jako podřadného prostředku sdělování nebo ucházení se o něco nebo někoho, jen tehdy však použitelného, přivádí-li se k posluchači hromadně, s ohlušujícím a zaplavujícím přeháněním. Váha tkví v účinné náplni řečeného a slovo tu ztrácí svou poslední sílu. Tím se stává, že my všichni, zatím co se snažíme říci podstatné, nezasáhneme nikdy úplně ledví svého lidu. Nechávací nás »zápoliti vtipně se slovy«, ale stěží nám rozumí, že tu nejsme proto, abychom zpestřili zahálčivé sobotní hodiny, nýbrž že máme nárok na účast na skutečném životě našeho národa. Kdo ještě rozumí tomu, co říkáme, míříce přímo na vlastní srdce? Náš toulec jest pln šípů,

zároveň více než to: jsou totiž vyjádřením jistého duchového dění a jisté duchové skutečnosti, které se v ději přijímání potravy »stávají tělem«.

Jídlo a pití znamenají přijímání nižších (anorganicko-organických) oblastí jsoucna jednotlivým duchem, aby tomuto duchu sloužily a daly mu vstoupiti do mocností života. Epifanie ducha! Jídlo a pití jsou přirozeným předběžným poukazem na hypostatické sjednocení v Kristu. Jako v tomto sjednocení Logos bere na sebe lidskou přirozenost — která se jako pokrm nabízí za oběť a jejíž potravou byla poslušnost vůči Otci až k smrti Kříže — aby se v ní představil světu, který potřebuje spasení, a stal se v ní tělem, tak náš individuální duch neustále přijímá hmotu, aby v ní své začlenění do světa učinil právoplatným a účinným. Náleží k podstatnému způsobu našeho (lidského) ducha, že stále znovu a znovu »přijímá« nové látky, že je povznáší a naopak zase do nich sestupuje, aby svět posvěcoval.

Ale jako se hypostatické sjednocení událo za spolupůsobení Ducha Svatého, tak se u nás toto ustavičné přijímání hmoty děje za účasti třetího principu, totiž lidské osobnosti. Osobnost není součtem, není pouhou složeninou (*con-positio*) těla »plus« ducha, jak tomu chce ryzí či extrémní aristotelské pojetí, nýbrž jest více, jest od začátku při tom stále jakožto celek. Celek (jednota) však není nikdy pouhým součtem (*Composition*-složeni-

budou poctivě sloužiti; a na takové zodpovědnosti jsme my též účastni. Na nás je, abychom v našem nejbližším okolí spravovali ušlechtilý statek slova pravdou a slušností, abychom mluvili jen to, co tryská z víry, trpěli jen to, co nese znaky vniterného života — tak, aby naší řeči nechybělo jméno, až Bůh opět sestoupí z nebes, a my budeme Jej volat!

Z němč. přeložil Václav Štěpánovský.

Pro Archy natiskli Jaroslav Goldman a spol., v Praze-Břevnově.

CARL BENNO v o n M E C H O W

BRANÉ LÉTO, román. Z němčiny přeložil Jaroslav Janů. Jako 3. svazek knihovny Luk vydala Novina v Praze 1939. Typograficky upravil F. J. Müller, obálku kreslil Emanuel Frinta. Vazbu navrhl Jaroslav Šváb. Vytiskla tiskárna Novina v Brně. Formát 20 cm x 13 cm, stran 320, cena brož. 25 K.

BOHUSLAV REYNEK

PIETA, básně. Kniha je 2. svazkem edice básní Magnificat, kterou vydává Zdeněk Řezníček v Kroměříži. Lept Bohuslava Reynka vytiskl Alessandro de Pian v Praze. Jansonovou antikvou vytiskl Karel Kryl v Kroměříži v únoru 1940. Bylo vydáno 150 výtisků na ofsetu a 50 číslovaných na Pannekoeku. Formát 19 cm x 12 cm, stran 64. Cena 24 K, na ručním papíře Pannekoek 36 K.

„Výbor z listů a instrukcí sv. Ignáce z Loyoly“ bude tištěn na bezvadném papíře a před titulním listem ozdoben portretem sv. Ignáce z Loyoly. Vyjde před prázdninami 1940 jako 3. svazek „Podlahovy knihovny naučných spisů“ ve formátu 18 x 25 cm. Pro všechny vzdělance, kteří touží po poznání velkých historických postav, jaké ve skutečnosti byly, je to kniha nad jiné vítaná. Neměla by chybět v žádné veřejné knihovně.

Aby bylo každému možno si knihu koupiti, vypisujeme do 31. května 1940 subskripci. Kdo se v této době přihlásí za odběratele, zaplatí po vyjití díla za brož. výtisk K 80.—, za vázaný v plátně K 100.—. Na subskripční cenu mají nárok všichni ti, kdož do 31. května 1940 zaplatí s přihláškou zálohu K 20.—. Vyplňte laskavě připojenou objednávku a odevzdejte ji svému knihkupci nebo zašlete přímo

Velmi cenné a zajímavé jsou listy, které svatý Ignác zasílal svým osobním přátelům. Je v nich uložena ona pravá životní moudrost, vyrovnanost a jistota, která plyne z úplného oddání se Bohu.

Instrukce, které světec posílal jednotlivým členům řádu, roztroušeným takřka po celé Evropě, jsou jakýsi souhrn zásad, kterými se měl a má každý člen Tovaryšstva spravovati. Svatý Ignác si bedlivě všímal všeho, co mohlo vésti k dobru a rozkvětu církve, a znovu a znovu upozorňoval na to ve svých instrukcích řádové spolubratry. Ale bděl také nad osobním posvěcováním svých, připomínaje jim je stále jak pro ně samé, tak jakožto podmínku a prostředek k jejich vznešenému úkolu: službě Kristu a jeho náměstku papeži v boji pod praporem církve a k větší slávě Boží.

Listy a instrukce sv. Ignáce jsou vybrány tak, aby čtenář měl před sebou co možná úplný a všestranný psychologický obraz světce a poznal celou jeho nauku o duchovním životě. Ke každému listu a instrukci je přidán stručný úvod, seznamující čtenáře s jednotlivými osobami a osvětlující celkovou situaci, za níž byl dokument napsán. Nepochybujeme, že „Výbor z listů a instrukcí sv. Ignáce z Loyoly“, uspořádaný nad jiné povolaným znalcem, členem české provincie Tovaryšstva, P. Jaroslavem Ovečkou S. J., dojde u čtenářů živého ohlasu. Nemáme dosud podobného díla v naší literatuře. Tato obsáhlá kniha jistě přispěje k lepšímu porozumění velké osobnosti i dílu svatého Ignáce z Loyoly.

„Výbor z listů a instrukcí svatého Ignáce z Loyoly“ není určen pouze kněžím, řeholníkům a bohoslovcům. Upoutá stejnou měrou i vzdělané laiky. V pestré řadě pamětí a korespondencí, které se právě nyní začínají těšit větší pozornosti našeho čtenářstva, patří tomuto myšlenkově hutnému i formálně vytříbenému „Výboru“ jedno z nejvýznamnějších míst.

Praha II, Václavská ulice číslo 12

Subskribuji

*VÝBOR Z LISTŮ A INSTRUKCÍ SV. IGNÁCE
Z LOYOLY. Uspořádal a přeložil P. Jaroslav Ovečka S. J.*

Brožované K 80.—, v plátně K 100.—.*) Zároveň skládám zálohu K 20.—.
(Možno platit též bianco slož. lístkem, na kterém se doplní jméno firmy:
„Vyšehrad“, vydavatelství a nakladatelství knih, spol. s r. o., Praha II,
a číslo: 35.500.)

Jméno a povolání:

Přesná adresa:

Datum:

*) Škrtněte, co si nepřejete.

PIERRE TERMIER

SLÁVA ZEMĚ. Z franštiny přeložili Oldřich Janoš a Josef Přikryl. Úvodní slovo o autorovi napsal Radim Kettner. Úprava, obálka a vazba podle návrhu Otty Stritzka. Vydal jako II. vydání v prosinci l. P. 1939 Vyšehrad v Praze. — Vytiskla Československá akc. tiskárna v Praze. S portrétem autorovým. Formát 20 x 13 cm, stran 272. Cena brož. 28 K, váz. 38 K.

RAINER MARIA RILKE

NĚKOLIK DOPISŮ. Přeložil Vladimír Holan. Vydal a vytiskl v úpravě Františka Muziky roku 1940 Melantrich v Praze. Mimo vydání obyčejné vyšlo 5 číslovaných výtisků na ručním papíře Vergé Blanc Pannekoek. Formát 20 cm x 13 cm, stran 184, cena brož. 35 K, váz. 45 K.

L É O N B A R R Y

DĚD (L'AIEUL). Dobrého díla svazek 135. v březnu léta Páně 1940. Z frančiny přeložil Otto F. Babler. Obrázky od Michaela Floriana, 500 výtisků na similijapanu, 20 výtisků na holandském ručním papíře Van Gelder (chamois) vytiskli knihtiskaři V. Vokolek a syn v Pardubicích. Na skladě u Marty Florianové ve Staré Říši na Moravě. Formát 12.5 cm x 20 cm. Cena similijapanu K 15.—, na holandu rozebráno.

V L A D I M Í R V O K O L E K

ŽÍNĚNÉ ROUCHO, básně. Vytiskl a vydal roku 1940 Melantrich v Praze jako 39. svazek Poesie. Mimo vydání obyčejné vyšlo pět číslovaných výtisků na ručním papíře Vergé Blanc Pannekoek. Formát 19 cm x 12 cm, stran 76, cena brož. 15 K, váz. 27 K.

Zdeněk Rezníček:

SAMOTY, básně. Nákladem Bohuslava Durycha a Vlastimila Vokolka, vydavatelů edice Delfín (Olomouc-Pardubice); vytištěno osmdesát číslovaných výtisků na similibylinu s rytinou Bohuslava Reynka a šedesát číslovaných výtisků na perolehkém papíře v knihtiskárně V. Vokolka a syna v Pardubicích v březnu l. P. MCMXXXIX. Formát 20 cm×15 cm, cena 16 K, s rytinou 28 K, stran 44.

Zdeněk Rezníček:

VYSOČINA, poesie. Kniha je 1. svazkem edice básní Magnificat, kterou vede a vydává Zdeněk Rezníček v Kroměříži. Frontispice a závěrečnou vinětku kreslil Jiří R. Menhartovou antikvou vytiskl Karel Kryl v Kroměříži v říjnu 1939. Bylo vydáno 250 výtisků na ofsetu a 50 číslovaných na Pannekoeku. Formát 19 cm×13 cm, stran 60.

Alexis KIVI

Sedm bratří, román. Přeložila Antonie Svobodová. Vydal Vyšehrad v Praze jako 15. svazek Rozmachu dobré knihy. Vytiskla Československá tiskárna v Praze 1940. Stran 212. Formát 16,5 cm x 12 cm. Laciné vydání.

Jaroslav SEIFERT

Vějíř Boženy Němcové. Sbírký „České básně“ sv. 40. Vytiskl Orbis nákladem Fr. Borového v Praze r. 1940. Formát 19 1/2 cm x 12 1/2 cm, stran 60, brož. za 20 K.

Ve frontispisu prostinká kresba Svolinského, věrně vypoodobňující mladistvou Boženu Němcovou v květech prvního jara i v karafiátech sociálních veder. Není tu opěván jenom vějíř a jeho doba, kdy bylo možno před volenkou „sklonit čelo do jeho paprsků“, ani zas jenom, kdy možno „se tmou rozprávěti nad ním o stínu“, nýbrž i domovina Babičky a tím i celé země básníkovy ve „vůni dávných českých jar“. Neboť i když krají „končícímu až u nebes“, říká se tu „nesněný“, aby se vyhovělo realistické mentalitě, přece rádi „sedáme k studním na okraj, poslouchajíce plné úly, když z jejich pláství voní kraj“; to je ta domovina, hypotetická rajská země, jedině uspokojující tužby tvůrčího ducha.

Básnické dílo, drahé každému českému srdci, v němž krása českého jazyka rozvila nejpůvabnějšími květy a které je nejdůvěrnějším zasvěcením do všech tajemství naší řeči,

Kytice z pověstí národních od Karla Jaromíra Erbena

je z těch knih, jež budou vždy znovu vydávány. Sedmdesáté výročí básnickovy smrti nám připomíná jeho vzácný odkaz a je nám podnětem k mimořádně výpravnému vydání jeho stěžejního díla. Toto jubilejní vydání KYTICE bude po mnoha stránkách překvapením pro milovníky krásných knih. Bude to především

výtvarný doprovod Antonína Procházky,

jehož malířské dílo stejně jako ilustrační umění získaly nadšený obdiv doma i v cizině. Brněnský malíř-poeta je dnes nejspíše povolán k tomu, aby nám dal výtvarný doprovod ke KYTICI. Vytvořil k ní soubor dvacetí celostranných a řadu menších kreseb, jež budou v českém ilustračním umění vždy něčím svátečním.

Text kaligrafovaný Oldřichem Menhartem

je dalším významným přínosem tohoto vydání. Svým rozsahem předčí všechna naše dosavadní písmařská díla. Rukopisné podání knihy pojí ve vzácný celek básnickovo slovo a malířovo vidění.

V redakci Alberta Vyskočila

dostane se čtenáři vydání řádně přehlédnutého, založeného na pečlivém srovnání textů.

Za dohledu Methoda Kalába

bude kniha reprodukována a vytištěna Průmyslovou tiskárnou v Praze. Právem lze tedy očekávat, že toto naše vydání KYTICE bude nejen činem oddané piety k básníkovi, ale i mistrovským dílem českého knižního umění.

Erbenova KYTICE vyjde jako 50. svazek edice Atlantis koncem října r. 1940 v 500 číslovaných výtiscích (100 na papíře ručním, 400 na ofsetu). Formát 17 x 24 cm, rozsah asi 160—170 stran. **Cena v subskripci:** ofset 200.— K, ruční papír 250.— K. Krámská cena výtisku na ofsetu bude po vydání 275.— K. **Subskripce končí dnem 31. května 1940. Podrobný prospekt a přihlášku k subskripci** na požádání zašle.

EDICE ATLANTIS

(Jan V. Pojer), BRNO — Žabovřesky, Pekařova 19.

PRVNÍ KRITICKÉ VYDÁNÍ MÁCHOVA MÁJE
Východisko bohaté tradice slovesné, slavný Má-
chův Máj bude vydán v prvním kritickém vydání,
v úpravě čelného českého básníka Jiřího Karáska
ze Lvovic. Byla to věc srdce, která vedla znalce
Máchy J. Karáska ze Lvovic k uspořádání tohoto
vydání. Drahokam Máchův ožívá v jeho úpravě ja-
ko báseň dneška pro dnešní čtenáře. Skvostně vy-
pravené vydání vyzdobené šesti dřevoryty a ini-
ciálami Jana Hanzla, tištěné na japanu a vázané
do pergamenu, připravuje k 1. květnu nakladatel-
ství *Kropáč a Kucharský* v Praze II., Spálená 23.

Nakladatelství *Bohuslava Rupp*a v Praze II., Jin-
dřišská 25, mile překvapilo veřejnost novou sbír-
kou básní *Jana Dokulila*, nazvanou

LIDSKÝ ŽIVOTE

Vyšlo jako 1. svazek edice Harfa. Cena brož. 18 K,
váz. K 32.—.

Topičova edice v Praze XII., Polská 32 nám do-
dala tyto knihy:

E. KRÁSNOHORSKÁ — B. SMETANA

Uspořádal Mirko Očadlík. 200 stran, cena brož.
30 K, váz. 45 K.

DENÍK JANA KYPTY

Stran 190. Cena brož. 25 K, váz. 35 K.

OT. ŠOUREK: SMETANOVA »MÁ VLAST«

Stran 88, četné obrázky. Cena brož. 12 K, v. 22 K.

VLASTNÍ ŽIVOTOPIS FRANTIŠKA BENDY

Stran 68, četné obrázky, brož. 12 K, váz. 20 K.

V nakladatelství *L. Mazáč* v Praze II., Spálená 53,
vycházejí

SEBRANÉ SPISY KAROLINY SVĚTLÉ

55. Archy v dubnu léta Páně 1940 obsahují:

Konkordance ke cti sv. Josefa	8
Pojednání o svědomí	8
Emonds: <i>Křesťanská totalita</i>	4
Hengstenberg: <i>O pokrmu a nápoji</i>	6
Sestra Angela o sv. Bernadetě	2
Hildegarde Jone: <i>Básně</i>	4
Johannes Kirschweng: <i>Domov</i>	2
Liliencron: <i>Hlásný</i>	1
Katherine Mansfieldová: <i>Dům loutek</i>	6
B. von Heiseler: <i>Hlas Finska(2), Dopis o platnosti slova(2)</i>	4
Redakční zadina	4
Orientační a obrázek	6

Uspořádal a vydal VILÉM OPATRŇ, Praha-Břevnov 406.

ARCHY vycházejí desetkrát do roka. Předplatné na rok 1940 je 45 K, pro studenty 30 K. Jednotlivá čísla za 6 K. Tiskem V. Vokolka a syna v Pardubicích, K. Kryla v Kroměříži a Goldmana na Břevnově. Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Brně číslo 10013 - Illa - 1937. Podací úřad Stará Říše.

Ignatius
de Loyola

TVŮRCE TOVARYŠSTVA JEŽÍŠOVA

ve světle svých listů

Letos v září uplyne 400 let od založení Tovaryšstva Ježíšova. K tomuto významnému výročí vydáme obsáhlé dílo, vybrané z korespondence velkého zakladatele Tovaryšstva

VÝBOR Z LISTŮ A INSTRUKCÍ SVATÉHO IGNÁCE Z LOYOLY

Uspořádal a přeložil P. Jaroslav Ovečka S. J.

Předkládáme toto dílo čtenářům v přesvědčení, že každý, kdo se zajímá o velké zjevy v dějinách, najde tu mnoho cenného a poutavého. Mohutná postava velkého světce a organisátora, sv. Ignáce z Loyoly, září přes věky jako jasný příklad hrdinství a svatosti života.

Tímto šťastným výběrem a uspořádáním jeho listů a instrukcí může si nyní český čtenář učiniti plastickou představu o bohatosti i hloubce myšlenek a snah zakladatele řádu, který i v českých dějinách měl tak důležitou úlohu. V pestrém sledu objevují se před naším zrakem církevní knížata, panovníci, státníci tehdejší Evropy. Po této stránce jsou listy svatého Ignáce z Loyoly neobyčejně cenná pokladnice historického materiálu, pomůcka, která nemůže chyběti v knihovně žádného vzdělance.

306 12
30-